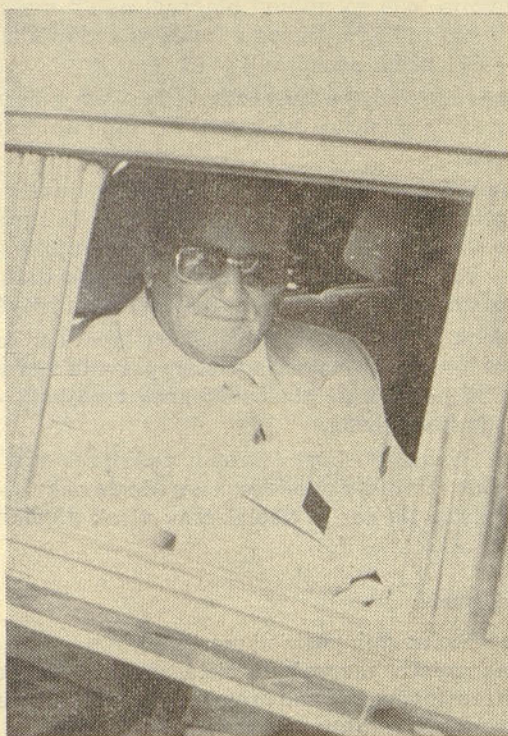




9. septembra dragi Tito med nami



Na poti z Brda se je tovariš Tito peljal skozi Savinjsko dolino, Celje, Šentjur, Šmarje in Podčetrtek v Kumrovec in Zagreb. Skozi dolino ga je toplo pozdravilo na tisoče prebivalcev in otrok, ki so ga obsuli s cvetjem. Za kratek čas se je ustavil v Žalcu. V imenu vseh občanov sta ga pozdravila predsednik skupščine občine Žalec dipl. inž. Vlado Gorišek in sekretar občinske konference ZKS Franc Jelen. Pionirji so tovarišu Titu izročili velik šopek v spomin pa je prejel plaketo Šmiglove zidavnice in album. Množica občanov, ki je Žalec skoraj ne pomni, je slovesno vršala z dvignjenimi transparenti in zastavicami, igrala je godba na pihala iz Liboj in pel pevski zbor Svobode Žalec. Vsi pa smo želeli eno: Tito, bodi zdrav, dolgo nas še vodi in kmalu se vrni med nas!

Vy

Plamen slovenskega tabora v Žalcu

Žalec — 6. septembra 1868

Izdajstvo, samoljubje in mehkôta,
trepêt, plemen razpôr, neskrb, slepôta —
lastnosti, s katero opicam smo v rodil!
to šiba naša je, ta nas storila
v nesrečno ljudstvo je — ne tuja sila!

»Naša nesreča« — 1868

Nobenega dneva v zgodovini slovenskega naroda ni brez prejšnjih in jutrišnjega ne bo, če se danes ne zavedamo prehojenih poti. Tak danes je tudi letošnja obletnica slovenskega tabora v Žalcu — 6. septembra 1868, dneva MNOŽIČNE DEMOKRATIČNE MANIFESTACIJE NARODNE MISLI (Edvard Kardelj »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja« — Ljubljana 1957 — stran 253).

»Rodoljubi, ki so pripravljaje drugi tabor na slovenskem Štirnem pričakovali še mnogoštevilnejšega udeleževanja od strani izobražencev in prostega ljudstva, niso se zmotili. Razen ljubljanskega SOKOLA (okrog 60 udov) prišlo je mnogo domoljubov iz Ljubljane, iz Zagreba, iz gorenjskega, dolenskega in notranjskega Kranjskega, iz tržaške okolice, iz Koroškega in od vseh daljnih in bližnjih krajev Štirskega, tako da lahko rečemo: zastopana je bila v Žalcu vsa Slovenska. (Podčrtal J. S.l)

Nad 2000 je bilo samo omikanih Slovencev nazočnih. Več kakor 100 velicih voz se je ob 12. z raznimi zastavami o dolgi vrsti — na čelu jim banderij 12 konjikov — peljalo iz Celja do eno

uro oddaljenega lepo okinčanega žavskega trga, kjer smo našli že mnogo čakajočih, in kamor so do treh popoldne vedno nove vrste z zastavami, trakovi in smrečjem okinčanih vozov dohajale, vseh skupaj čez 400. Žavske gospodične so SOKOLCEM podarile venec na zastavo. Po potu iz Celja do Žavca in v trgu samemu so bili domoljubni tržanje napravili mnogo slavlolikov in primernih napisov. Sprejem je bil v Žavcu navdušen.

Po skupnem obedu, pri katerem se je več napitnic napijalo [med drugim gg. Klemenčiču in dr. Ploju, ki sta prvi slov. tabor v Ljutomeru napravila], *slovanski solidarnosti* — (podčrtal J. S.) — šli smo iz Žavca ven na velik travnik (lastnina g. Žuže), spremljani z množico na trgu čakajočih in več godbami, ktere so bile ali prostovoljno prišle ali od odbora preskrbljene. Okoli govorniškega odra se je zbrala množina naroda, skoraj samo možje. Marsikdo, ki je iz daljnega kraja Slovenije prišel, je strmel in djal, da toliko ljudstva ni še nikdar skupaj videl. Z odrov se jih je po večkratnem številjenji in cenjenji računilo okoli 15.000, nekateri so trdili celo več.

(Izvirno poročilo v »Slovenskem narodu« — Maribor, 10. septembra 1868 — na prvi strani! Oblikovalca sta bila Anton Tomšič in Josip Jurčič, urednik »Slovenskega naroda« in izvoljena zapisnikarja na taboru v Žalcu 6. 9. 1868.)

»Taborite« je pozdravil Ivan Žuža, poznejši deželni poslanec, zbor vodil dr. Josip Vošnjak, na govorniškem odru pa so se zvrstili dr. Jakob Ploj, dr. Valentin Zarnik, dr. Radoslav Razlag, Božidar Raič in (kot zadnji) dr. J. Vošnjak.

Vsebina resolucij, sprejetih na taboru, je v bistvu razglas, ki ga objavljamo po izvirniku.

Zakaj so izbrali Žalec za II. tabor?

O izboru krajev za slovenske tabore 1868—1871 — bilo jih je 18 — so odločali mnogoteri dejavniki, med njimi v prvi vrsti zaznavnejša narodna prebujenost, trdnjši gospodarski položaj prirediteljev in značajske odlike pokrajinskih uglednejših osebnosti.

O končni določitvi Žalca — ne poln mesec dni po Ljutomerškem — je morda najzgovornejše ogledalo seznam podpisnikov razglasa »SLOVENCIL«. Mnogo oseb s priimki v tem seznamu se je v izmenjavi treh rodov takó ali drugače zapisalo v gospodarski, kulturni in politični razvoj savinjske pokrajine in prek nje celokupnega slovenskega naroda.

V ozadju je za sklic drugega slovenskega tabora v Žalcu 1868 prav gotovo imelo poglavitno vlogo nemško nasilno prodiranje, znani »Drang nach Osten«, ki je uklenil v svoje klešče že takrat tudi Savinjsko dolino; s krepkimi postojankami v Celju na primer! To je pokazal sam potek tabora 6. septembra 1868.

»Jezus Kristus in mati božja« — na žalskem taboru!

Dr. Josip Sernec, odvetnik in slovenski rodoljub, 1844—1925, pripoveduje v svojih »Spominih« — Ljubljana 1927 — o žalskem taborskem žalostnosmešnem pripetljaju takole:

»... Po drugem ali tretjem govorniku se je oglasil k besedi neki polukmetiško in polumeščansko oblečen človek rdečega obraza. Kakor sem pozneje zvedel, je bil to mlinarski pomočnik na tako zvanem Majdičevem mlinu v Spodnji Hudinji pri Celju. Ta pomočnik je bil s svojimi tovariši najet od nemčurjev. (Podčrtal J. S.)

Začel je takole govoriti: »Zdaj ste čuli gospode, ki so govorili za svoj žep!« Nato je pristavil še nekaj besed o slepariji. Nekaj ljudi mu je pritrdjevalo z grdim vriskanjem. Zaradi viharnega ugovora občinstva je moral govornik takoj utihniti in zapustiti zbor. Okoli mlinarja pa se je nabrala tolpa ljudi, kakih 250 oseb, ki so se z njim vred med precejšnjim krikom napotili v trg Žalec, češ da ga bodo tam poslušali. Za te ljudi se ni nihče brigal, jaz pa sem šel za njimi v skrbeh, da se ne bi zgodilo kaj napačnega. Prišedši na glavni trg v Žalcu, so posadili svojega govornika na prazen poljedelski voz. Kmalu sem stal za njim na istem vozu z namenom, da ga zavrnem, če bi kaj napačnega povedal. Mlinar pa je stal na vozu in, ko je bilo že vse mirno, je še dolgo časa molčal v očitni zmedenosti. Končno pa je začel govoriti o Jezusu Kristusu in Materi Božji brez vsake zveze. (Podčrtal J. S.) Na posled je čisto umolknil.

Zdaj se je oglasil kmetiški poslušavec s tako zakrivljenimi čeljustmi, da so mu zobje moleli iz ust. Pokazal je s prstom na

mene in zavpil: »Kaj je to: Tale hudič ga je zmotil, dol ž njim!« Jaz pa sem smehljaje skočil z voza, pogledal možu v oči, stopil k njemu ter ga čisto mirno vprašal, česa želi od mene. Razjasnil sem mu, da sem hotel le poslušati, kakor vsi drugi, da čujem, kaj bo mož povedal. Moje vedenje je tega človeka in njegove tovariše popolnoma osupnilo. Med tem se je bil tudi glasoviti »govornik« spravil z voza in vse se je mirno razšlo.

Prebranemu pričevanju Josipa Serneca velja še posebna zahvala potomcev, zakaj posredno pove veliko več kot zgolj številčno ocenjena množica udeležencev in še takó skrbno izbrane besede o poteku slovenskega tabora v Žalcu 6. septembra 1868. Razmislimo!

Nosilci nemškega vsestranskega prodiranja čez slovenska tla na jug »Drang nach Osten« so že bili pod neprijetnim vtisom množičnega uspeha prvega slovenskega tabora v Ljutomeru — 8. avgusta 1868 —, zavoljo tega so njihovi plačanci najeli motilce za tabor v Žalcu. (Vemo tudi, da primer v Žalcu v obdobju slovenskih taborov 1868—1871 ni bil osamljen!)

Drugi sklep iz naročenega izzivanja na žalskem taboru pa nam vsiljuje primerjavo s prizorom na koncu IV. dejanja drame Ivana Cankarja »Hlapci«:

Glasnik novih časov učitelj Jerman poskuša ljudstvu odpreti oči, toda zaslepljevalci in zaslepljenci mu očitajo, da ogroža oblast in da »čez vero šimfa!« (Podčrtal J. S.) Ob Jermanu je le predstavnik delavcev — kovač Kalandar. Jerman propade (v dramil), hlapci ostanejo, kar so: »Za hlapce rojeni, ustvarjeni za hlapčevanje!«

Josipu Sernecu je bilo — ob slovenskem taboru v Žalcu 1868 — štiriindvajset let in je bil takrat slušatelj pravnih ved v Gradcu, se pravi, da je bil pogumen »mladoslovenec« v najbolj »udarnih« letih slovenskega liberalizma.

Toda zaman so bili poskusi iskrenih rodoljubov v obdobju taborov, da bi dali razvoju slovenskega naroda demokratične in revolucionarne poteze, to, kar je obetal prav visok plamen v Žalcu 1868. Zakaj?

»Pogine naj, pes!«

Prekletstvo »Pogine naj, pes!« ni morda plod razgreta domišljije kakega romanopisca, marveč — čista resnica! Izrekel ga je predstavnik »staroslovencev« nad »resnično ljudskim bojevnikom« v obdobju slovenskih taborov — Franom Levstikom.

Štiri imena so neizbrisno vklesana v granitno skalo zgodovine slovenskega naroda: Primož Trubar, Francé Prešeren, Fran Levstik in Ivan Cankar. Sleherni od njih je bil glasnik po svoje in v svoji dobi, skupaj pa so štiriperesna deteljica — znanilka svetlejših prihodnjih dni slovenskega roda. S pridržki jim je skoroda tudi enaka življenjska usoda — sovražni tedaj odločujoči dejavniki — a prav enkratna tragičnost je doletela — Frana Levstika.

Resda Fran Levstik osebno ni bil nikjer in nikoli med prireditelji slovenskih taborov — 1868—1871 —, toda zapisano je v zgodovini, da je bil prav on — Fran Levstik — osrednja osebnost slovenskega kulturnega in političnega življenja na Slovenskem v drugi polovici prejšnjega stoletja, z vrhunskimi — taborskimi — poskusi, da se slovensko narodno gibanje otrese reakcionarnih »zaveznikov«, breznačelnega sporazumaštva in prilagojevanja okoliščinam iz osebnih koristi. Slednje velja za čase do konca Avstroogrške pa tudi še v zadnje desetletje pred drugo svetovno vojno. Ali mar ne?

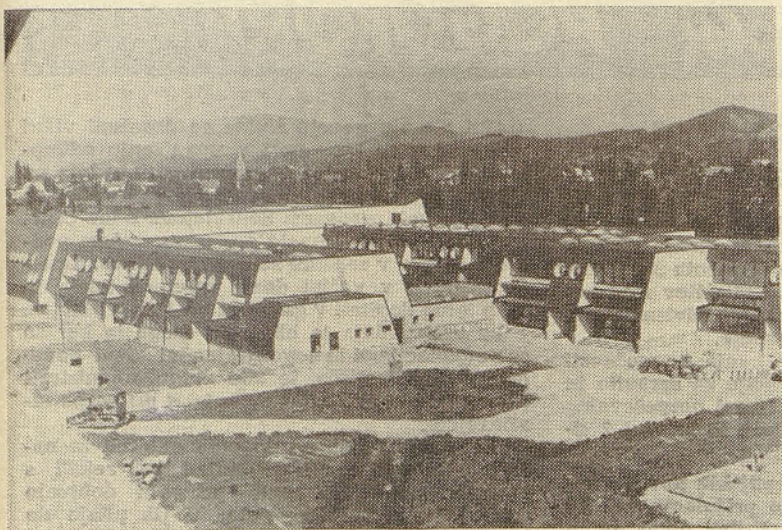
Pred 40 leti so »zadušili« takrat napredno strokovno glasilo savinjskih hmeljarev »Hmeljarski vestnik« pod uredništvom Antona Petrička. Zakaj? Napredni hmeljari so se zoperstavili posrednemu izkoriščanju hmeljarskega v reakcionarne — klerikalne — namene. Takratni farizeji so zagnali krik in vik: »Vera je v nevarnosti!« Ban dravske banovine je s podpisom pod oblastveni akt postavil piko za poslednjo številko »Hmeljarskega vestnika« (1937) in posredno so takrat zavrl v življenjskem razvoju tudi pisatelja Janka Kača.

Šestdeset let pred tem je dr. E. H. Costa, ki se je ves prodal in predal staroslovenskim prvakom z vodjo dr. J. Bleiweisom onemogočil kremenitega slovenskega razumnika Frana Levstika z javno izrečenim prekletstvom »Krepieren soll der Hund!«

Ironija slovenske zgodovine: prekletstvo Slovencev nad Slovincem v nemškem jeziku!

Fran Levstik se je pred konec življenja zrušil — telesno in duševno; omračil se mu je um. (Umril je 16. nov. 1887 v Ljubljani.)

Marksistična znanstvena ocena mesta in vloge Frana Levstika v obdobju slovenskih taborov je zapisana v knjigi Edvarda Kardelja »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja« (druga — pre-



Ob 110-letnici slovenskega tabora v Žalcu so v Žalcu slovesno odprli novo osnovnošolsko središče. V zadnjih desetih letih je to šesti in največji objekt, ki so ga zgradili s samopriskom. Sodobno stavbo, ki zajema 8.280 kvadratnih metrov površin in je stala 78 milijonov din, so gradili dobro leto. V njej sta osnovna šola s 24 učilnicami ter posebna šola s 16 oddelki za 168 učencev. Razen kuhinje in velike jedilnice je v šoli tudi večnamenska telovadnica. Ustanovi so poimenovali po znanih revolucionarjih: Petru Šprajcu-Juru in Ljubi Mikuš. Njuna doprsna kipa, ki so ju odkrili ob tej priložnosti, je naredil kipar Edvard Salezin.

gledana in dopolnjena izdaja v Ljubljani 1957), ki se na kratko glasi:

»Levstik se je zavedal, da je boj slovenskega ljudstva proti sovražniku — domačim demokratičnim nasprotnikom, ki so hkrati odpirali narodno fronto pritisku nemške monarhistično-veleposestniške reakcije — mogoč samo tedaj ko bo to ljudstvo notranje močno!

Konservativno vodstvo, svetovnonazorsko zvezano s cerkvijo, socialno-politično pa z na pol fevdalnim veleposestništvom ter Avstrijo in monarhijo, je bilo nesposobno, da bi realiziralo slovenski program.

Levstik je izhajal iz spoznanja o samobitnosti slovenskega naroda.

Prav zato, ker je bil Levstik resnično ljudski bojevnik, je moral izhajati iz neponarejenih ljudskih prizadevanj.

Fran Levstik je sprejemal in razvijal tezo jugoslovanskega bratstva, toda tudi njegovo realizacijo si je zamišljal samo v demokratični obliki: kot svobodno zvezo jugoslovanskih narodov.

Sklep

Sen velike štiriperesne deteljice misli, besed in dejanj — PRIMOŽA TRUBARJA, FRANCETA PREŠERNA, FRANA LEVSTIKA in IVANA CANKARJA — uresničujemo v okviru družbenega trenutka tudi letos — ob 110. jubileju slovenskega tabora v Žalcu 6. septembra 1868.

Resda je bil žalski tabor iz vrste kresov v obdobju 1868—1871, če to povemo s prispodobno, zgolj plamen, toda švignil je tako visoko pod nebo v zgodovini slovenskega naroda, da je bil neugasljiva luč trem rodovom savinjskega hmeljarstva tudi v letih narodnoosvobodilnega boja 1941—1945 in po njem — v danšnji dan.

Jaka Slokan

PROGRAM PRIREDITEV OB 110-LETNICI SLOVENSKEGA TABORA V ŽALCU

ki so bile od 7. do 24. septembra 1978

Četrtek, 7. 9. ob 18. uri	Otvoritev razstave del slikarjev amaterjev v SAVINOVEM razstavnem salonu
Petek, 15. 9. ob 17. uri	Otvoritev razstave slovenskega tabora v Žalcu in 85-letnice planinstva v Sloveniji, v prostorih osnovnošolskega centra v Žalcu
ob 19. uri	Predstava SNG Maribor Deseti brat v letnem gledališču Svoboda Griže
Sobota, 16. 9. ob 10. uri	Otvoritev novega osnovnošolskega centra Žalec
Nedelja, 17. 9. ob 10. uri	Otvoritvena rokometna tekma z državno reprezentanco v novi telovadnici v Žalcu
ob 15. uri	Revija folklornih skupin v kulturnem domu na Vranskem
Ponedeljek, 18. 9. ob 15. uri ob 19.30	Turnir v odbojki na stadionu v Žalcu Koncert Slovenskega okteta v kulturnem domu na Polzeli
Torek, 19. 9. ob 15. uri ob 18. uri	Turnir v nogometu na stadionu v Žalcu Otvoritev razstave del slikarjev amaterjev v kulturnem domu na Vranskem
Sreda, 20. 9. ob 15. uri ob 19. uri	Atletski miting na stadionu v Žalcu Jubilejni koncert v glasbeni šoli posvečen Ristu Savinu
Četrtek, 21. 9. ob 15. uri ob 18. uri	Košarkarski turnir v novi telovadnici v Žalcu Otvoritev slikarske razstave v Savinovem salonu
Petek, 22. 9. ob 19. uri	Koncert narodno-zabavne glasbe v združenem domu Šempeter
Sobota, 23. 9. ob 9. uri ob 10. uri ob 17. uri ob 19. uri	Prikaz razvoja gasilstva na stadionu v Žalcu Otvoritev kulturnega doma Vransko Promenadni koncert godb na pihala pred NAMO v Žalcu Koncert UPZ Emil Adamič v hmeljarskem domu Žalec
Nedelja, 24. 9. ob 10. uri ob 15. uri	Osrednja proslava 110-letnice Slovenskega tabora na stadionu in kulturni program Zabavno-glasbena prireditev s plesom na stadionu v Žalcu s sodelovanjem priznanih ansamblov in humoristov

Več o slovenskih taborih in občini Žalec lahko preberete v IV. SAVINJSKEM ZBORNIKU, ki ga ima na prodaj Kulturna skupnost Žalec (nad Savinovim salonom).

Ugodno jesensko oranje in setev, leto prihodnje bogata bo žetev.



Stanko Zupanc z DE Kmetijstvo III. Petrovče je zadovoljen s količino in kvaliteto hmelja. Zadovoljna je tudi večina hmeljarjev.

 **hmeljar**

Ena iz taborških časov

»Nič ne pomagajo vse še tako lepe besede, nič ne zaležejo vse obljube, vsi paragrafi, če le na potrpežljivem papirju stojé, dejanski se pa ne izpeljajo.« Vse bo ostalo »gola, prazna teorija, dokler se ne pridodô izvršilne postave«.

Te besede so bile napisane pred 110. leti ob prvem slovenskem taboru v Ljutomeru.

Ob obisku Tita v Žalcu

O, naš dragi tovariš Tito, Titol

Tako si želim, da bi ga lahko enkrat v življenju povabila k sebi v hišico in mu ponudila to kar imam. Ob misli, da bo tako skromen, kot je, dejal, o hvala, saj ni potrebno, pa me je skoraj sram.

stara ženička — ena od tisočev pozdravljajočih

Razvoj živinoreje v kooperaciji Žalec

V Savinjski dolini in Celjski kotlini je približno devetkrat več travnatega sveta kot hmelja in pridelki s teh površin so za neposredno prodajo in prehrano tudi neprimerni. Govedoreja je zaradi tega nujna, saj bi ostale velike količine energije neizkoriščene. Neusklajenost cen mleka, živine in repromateriala pa je bistven faktor, ki vpliva na večjo proizvodnjo mleka in mesa.

Osnovno proizvodnjo v živinoreji predstavlja stalez živine pri kmetih. Pospeševalna služba pri TOZD Koperacija vsako leto popiše vso živino na vseh kmetijah.

Stanje živine v letu 1977 primerjano z nekaj leti nazaj je bilo naslednje:

	1970	1974	1978	Ind. 70/78
— krave in breje telice	8009	8827	9298	116
— teleta in mlade živine:				
— za plemo	2320	2184	2982	129
— za pitanje	2272	5687	6417	282
— voli	1236	785	485	39
* Vse goveje živine	13837	17483	19182	139

Pasemski sestav osnovne goveje črede je leta 1970 predstavljal: 36 % rjavega goveda in 7 % lisastega;

leta 1974: 47 % rjavega goveda, 13 % lisastega, 1,8 % črno belega goveda.

Leta 1978: 54 % rjavega, 22 % lisastega in 4 % črno belega goveda. Preostalih 20 % so še razni križanci autohtonih pasem (pomurskega in marijadvorskega goveda).

Povečan stalez živine in sprememba pasemskega sestava govedi v zadnjem obdobju je odraz prizadevanj pospeševalne službe na naslednjih področjih:

- spremembe strukture poljščin,
- sodobnem spravilu krme,
- povečane produktivnosti dela v hlevih.

Razširjanje govedorejske proizvodnje zahteva določene površine za pridelovanje krmnih rastlin. Predvsem je viden napredek pri pridelovanju silažne koruze in koruze za zrnje. Z uvajanjem sodobnega krmljenja so se močno povečale površine namenjene pridelovanju silažne koruze.

V letu 1978 je posejano pri zasebnih proizvajalcih 30 % njivskih površin s koruzo, od tega za silažno blizu 20 %. Še pred nekaj leti so na teh površinah rasle razne okopavine, žita in hmelj.

Da bi čim ceneje pridelali čim več ŠE iz travnikov, smo poleg dosuševanja sena z ventilatorji prešli na siliranje 1. odkosa travnikov. S tem smo dosegli zgodnejšo košnjo, kar pa omogoča pri intenzivnejšem gnojenju travnikov 3 in več odkosov.

Prevetravanje sena in siliranje trave je nujno tudi zaradi opremljenosti kmetij s stroji za spravilo krme (preko 70 % kmetij ima kompletno linijo za spravilo sena), ki ne dovoljuje popolnega sušenja na travnikih (mehanične poškodbe, drobljenje sena).

Sporedno s sejanjem koruze za silažo so se začele formirati skupnosti za spravilo. V letih od 1974 do 1978 se je formiralo 62 strojnih skupnosti. Strojna skupnost, ki jo sestavlja 3 do 5 kmetov ima v skupnosti silažni kombajn, transporter in v nekaterih primerih še težji traktor. V strojne skupnosti so vključeni v glavnem večji proizvajalci, medtem ko se manjši poslužujejo strojnih storitev (silokombajn-transporter) združenih enot. V obeh primerih prevoz silažne mase z njive do silosa opravljajo kmetje sami.

Sporedno s pospeševanjem pridelovanja silažne mase se je začela hitra izgradnja silosov. V letih 1974 do 1978 je bilo zgrajenih 386 stolpnih silosov in 81 koritastih. Odločitev med koritastim in stolpnim silosom je odvisna predvsem od števila in lege kmetije.

Zaradi kakovitejšega siliranja in možnosti uvedbe kompletne mehanizacije za spravilo in odvzem silaže (transporter, ireza) pospeševalna služba priporoča stolpne silose in to vsaj 2 silosa na gospodarskem dvorišču.

Z intenzivnejšo rabo kmetijskih površin namenjenih govedoreji je bilo pridelanih več ŠE na ha, kar je zahtevalo razširitev objektov za govejo živino. Od leta 1974 dalje je bilo adaptiranih in na novo zgrajenih 265 hlevov, od katerih ima vsak 20 in več stojišč. Najbolj razširjena oblika novih hlevov na našem področju, z ozirom na kombinirano proizvodnjo mleka in mesa je hlev s 15 stojišči za krave in plemensko živino in boksi za teleta in mlado pitovno govedo. Kapaciteta novozgrajenega hleva je 35 stojišč. Zaradi manjših stroškov izgradnje in poenostavitve del v hlevu priporočamo hleve na odplakovanje. V takih hlevih so boksi proste reje, v katerih je racionalno izkoriščen prostor (povprečno 2,2 m na pitanca), poraba delovne sile je manjša, živina pa ima ugodne življenjske pogoje.

PITANJE GOVEDI

Z novozgrajenimi stojišči in sodobnejšo tehnologijo narašča število živali in tržnih viškov. Za primerjavo lahko pogledamo realizacijo govedorejske proizvodnje zadnjih nekaj let.

	Mlado pitano govedo v kg	Teleta kg	Mleko l
1970	925.220	192.315	3.229.000
1974	1.595.176	180.730	4.298.852
1975	1.641.522	151.641	4.916.689
1976	1.823.094	122.302	6.256.577
1977	1.828.884	101.402	7.477.292
Indeks 70/77	198	53	232

Pri pitanju goveje živine so doseženi vidni uspehi, kar se kaže tudi v zmanjšanju odkupljenih telet za klanje. Porast te proizvodnje pa kljub temu zaostaja za proizvodnjo mleka, za kar so vzrok predvsem neusklajene tržne cene.

Pitanje mlade goveje živine na našem področju je bilo v začetku zelo razdrobljeno. Kmetje so pitali v večini doma vzrejena teleta in tako letno dopitali v glavnem po 1 do 3 pitance. Taka proizvodnja je bila zelo draga in ker so se z adaptacijami in novozgrajenimi hlevi povečala prazna stojišča, je bilo nujno organizirati koncentracijo večjega števila telet pri posameznih rejcih.

Zato smo teleta po dognih odbirali za nadaljnje pitanje in jih vhljevali pri rejcih s praznimi stojišči. V takih primerih dobivajo rejci 100-kilogramska teleta, ki jih pitajo do končne teže 500 kg.

Naraščanje števila pitalih govedi je odvisno od staleža krav. Za vsakršno povečanje preko teh možnosti smo primorani nabavljati teleta iz drugih področij. Teža teh nabavljenih telet se giblje okoli 200 kg in jih vhljevamo predvsem pri specializiranih rejcih, ki v turnusu pitajo od 20 do 60 pitancev. Pri vseh pitancih predstavljajo ta teleta v letu 1977 20 %, v letu 1978 bo pa ta številka 30 %.

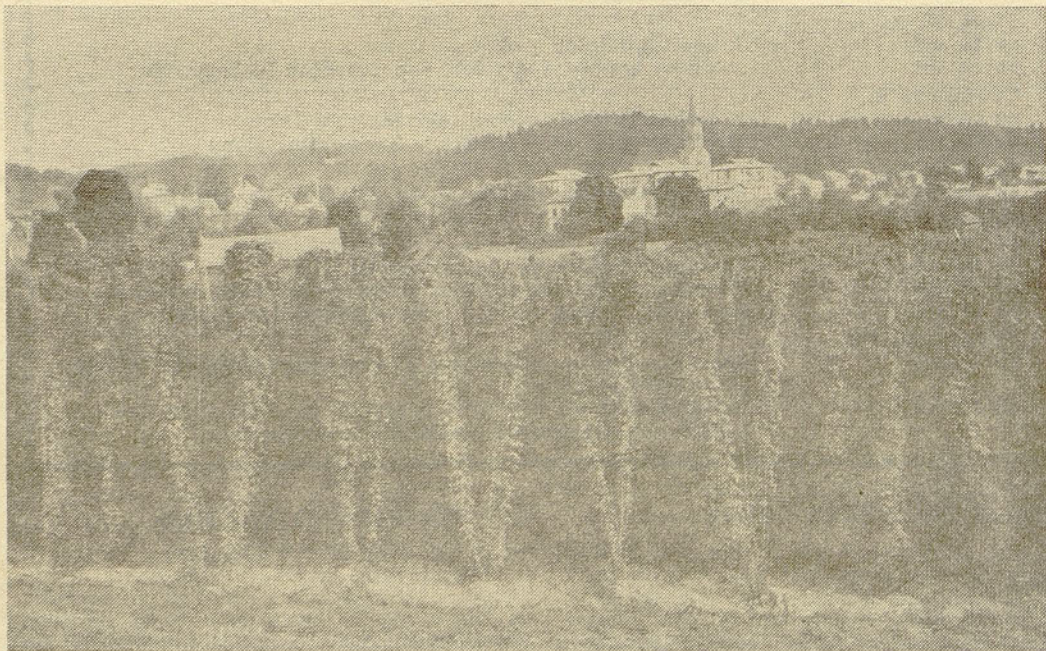
Zaradi težav pri nabavi telet, ki so še prisotne in ki jih bo v bodoče še več, vidimo perspektivo v pitanju goveda na čim večjo težo. Povprečna teža pitancev, ki je bila v letu 1970 še okrog 400 kg, se dviga in je v letu 1977 dosegla 471 kg, v prvem polletju 1978 pa se je že približala povprečni teži 500 kg.

Vsa pitovna proizvodnja je pogodbeno organizirana. Pri tem Kooperacija sodeluje s 50 % sredstev celotne vrednosti mlado pitalnega goveda. Ta sredstva nudi kooperantom-pitavcem v obliki telet in repromateriala potrebnega za pitanje. V določenih primerih tudi z denarnimi akontacijami do oddaje in obračuna pogodbene proizvodnje.

ZAKLJUČEK

V zadnjih petih letih je živinoreja dosegla nagel razvoj in v določenih primerih pri pitanju govedi še primerno raven. Vendar ta proizvodnja še ne pokriva potreb trga in zato ji bo potrebno posvetiti več pozornosti. Predvsem pa bomo morali govejemu mesu na trgu priznati ekonomsko vrednost, ki bi tako z realno ceno stimulirala pitanje.

Jože Šabjan, org. živ. proizvodnje
Božka Žolnir, tehnolog za živinorejo



Z obiranjem poznih sort hmeljarji letos niso pohiteli. Obirali so še tja v drugo dekada septembra. Zato je tako kot večina poznih sort dobro dozorel tudi Atlas v Vojniku in dal obilen in kakoviten pridelek.

Setev pšenice

V Sloveniji predstavlja pšenica med ozi-
minami glavno kulturo, zato je treba pripra-
vam na setev in izbiri primerne sorte posvetiti
kar največjo pozornost. Pod setvijo ozimin ra-
zumemo več delovnih faz, ki jih moramo opravi-
titi, da lahko sploh sejemo. Te faze oziroma
skupine delovnih postopkov pa je dobro, da si
jih nekoliko ogledamo.

PREDSETVENA PRIPRAVA ZEMLJIŠČA

Obsega oranje, brananje in izravnavo njiv-
skih površin. Pri vseh teh delih moramo paziti,
da delamo le takrat, ko ni zemlja preveč mo-
kra, ker le na ta način bomo pripravili dobro
predsetveno mrvino z manjšimi grudicami. Za-
željeno je, da se tako pripravljeno zemljišče še
pusti nekaj časa neposejano, da se zemlja še
uleže, oziroma sesede.

OSNOVNO ALI TEMELJNO GNOJENJE

Pšenica je zelo intenzivna kultura, če že-
limo imeti dober pridelek, moramo tudi dobro
gnojiti. Različni avtorji navajajo za posamezna
področja okvirno porabo hranil, zato se teh iz-
sledkov poslužujemo takrat, kadar načrtujemo
gnojenje, nimamo pa pri roki rezultatov o za-
logah hranil v tleh.

Za pridelek 45 mc/ha pšenice so podatki o
potrebnih hranilih takšni:

100—150 kg čistega N/ha
80—150 kg čistega P_2O_5 /ha
80—160 kg čistega K_2O /ha

Ti podatki nam služijo za orientacijo. Upo-
števati pa moramo tla, kako so založena s hra-
nili in pa predhodno rastlino.

Tla, ki jih **redno** gnojimo, lahko smatramo
za **dobro založena**, neredno gnojena tla pa **sla-
bo založena**.

Kadar je prehodna kultura intenzivna — npr.
silažna kultura, se nam dogodi, da so tudi do-
bro gnojena tla po spravi pridelka slabo za-
ložena s hranili.

Pri temeljnem gnojenju pšenice moramo iz-
birati takšna gnojila, da z njimi čim bolj zado-
voljimo potrebe po hranilih. Pšenica v začetku
ne potrebuje več dušika kot kakšnih **30—50
kg/ha**. Zato se ravnamo pri izbiri gnojil tako,
da najprej zadovoljimo potrebe po dušiku. Du-
šik mora biti najbolj točno odmerjen, če noče-
mo imeti težav s prebužno ali pa prešibko
rastjo. Fosfor in kalij imata precej širše ob-
močje po količini, zato lahko nihata v prej
navedenih količinah. Ob upoštevanju vsega na-
vedenega lahko rečemo, da zadostuje za **dobro
založena tla**:

400 kg/ha NPK 8—16—22 ali
400 kg/ha NPK 9—18—18

Slabo založena tla: (npr. po silažni koruzi)
500—600 kg/ha NPK 7—14—21 ali
500 kg/ha NPK 8—16—22 ali
500 kg/ha NPK 9—18—18

Možna je tudi varianta:
300 kg/ha NPK 12—12—12, nato pa dognoju-
jemo dvakrat z NPK 17—8—9 — skupno 400
kg/ha. Ta varianta je primerna predvsem za
dobro založena tla.

Gnojila za temeljno gnojenje trosimo na
brazde in dobro zabranamo, da se enakomerno
premešajo z zemljo.

Nadalnje gnojenje pšenice pa obsega pred-
vsem gnojenje z dušikom, ki pa se prične po
prezimitvi.

SETEV PŠENICE

Setev je najbolje opraviti v naših pogojih
v drugi dekadi oktobra, če je ugodno vreme pa
lahko sejemo do konca oktobra, če imamo zem-
ljišče že prej dobro pripravljeno. Pri izbiri in
nakupu semena moramo paziti na sorte, na ka-
livost in čistočo semena. Iz kalivosti in čistoče
dobimo uporabno vrednost semena, iz te pa po-
tem računamo porabo na ha. Vsi potrebni po-
datki so na kontrolnem lističu na vreči.

Sorta pšenice, ki jo izbiramo, je važna iz
različnih vzrokov: visoki pridelki, odpornost na
bolezni, odpornost na poganje, rajonizacija,
kvaliteta zrnja itd.

V naših ekoloških pogojih je zelo težko do-
seči najvišji kvalitetni razred — I. razred, ozi-
roma A₁ po starem, ker pri nas sorta, ki je v
žitorodnih predelih v I. razredu, daje rezultate,
ki jih v žitorodnih predelih dosegajo sorte iz
II. razreda, oziroma B₁ in C₁.

V naših razmerah stremimo predvsem za čim
večjim pridelkom in čim manjšo občutljivostjo
sort. Izbira sort je zelo velika, če jih gledamo
po zahtevnosti pridelovanja, jih lahko razdeli-
mo v dve grupi.

Manj zahtevne sorte

Marinka, Libelula, San pastore, Kavkaz, Bezo-
staja.

Te sorte so že dobro poznane in so manj
zahtevne, seveda pa dajo tudi manjši pridelek.

Intenzivne sorte

Predvsem so se na našem področju uveljavile
Novosadska rana 2, Zlata dolina, Super zlata,
Sava, Drina, in še nekatere druge.

Te sorte so nekoliko manj znane, zato ne
škoduje nekaj besed o vsaki.

Novosadska rana 2,

bela golica, intenzivna sorta, zelo rana, nizka,
dobro odporna. Zahteva sklop ca. 600 zrn/m²,
oziroma 240 kg semena/ha v normalnem roku
setve.

Zlata dolina,

rumenobela golica s kratkimi resicami, rana,
zelo nizka, odporna proti poganju. Zahteva
sklop 600—700 zrn/m², oziroma 250—260 kg se-
mena/ha v normalnem roku setve.

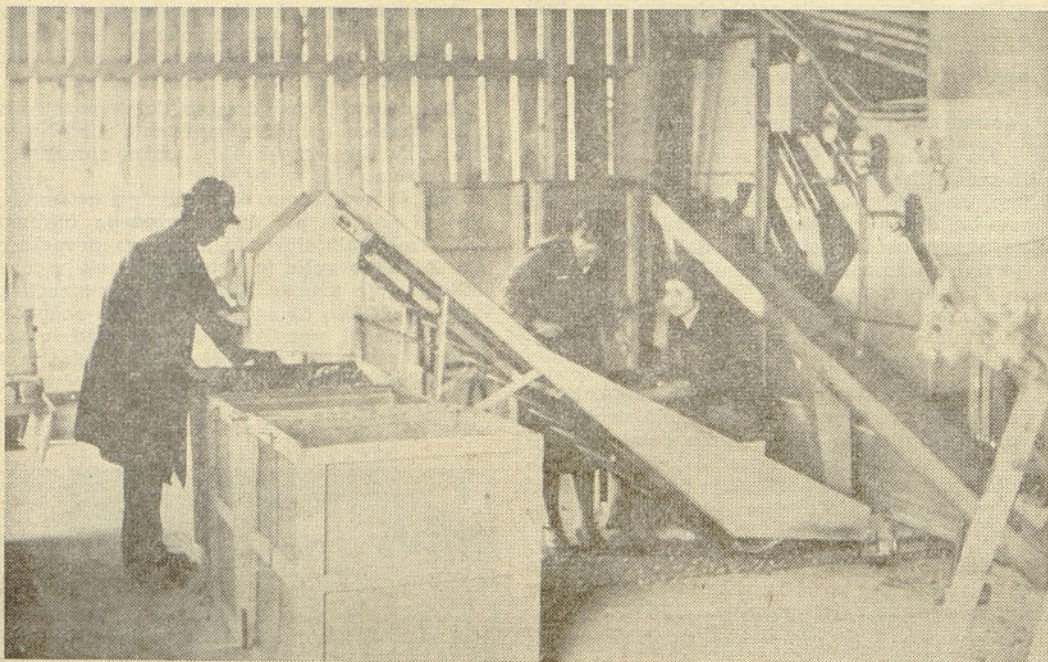
Super zlata,

je nova sorta s podobnimi lastnostmi kot Zlata
dolina, vendar s še boljšo rodnostjo.

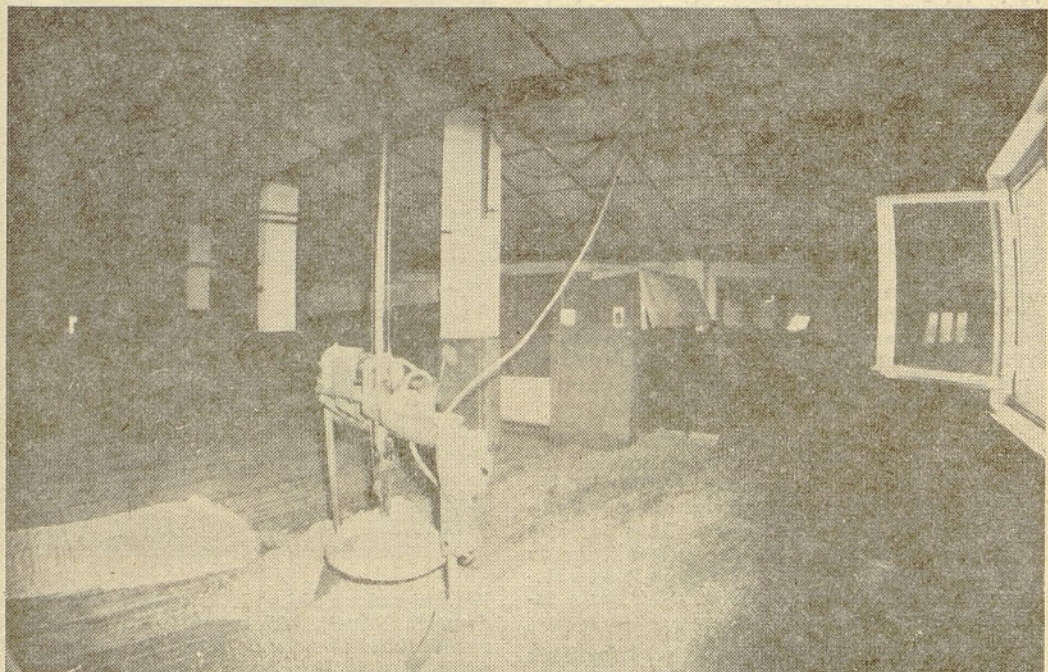
Sava,

bela golica, srednje rana sorta, nekoliko višja
od Zlate doline, dobro odporna. Zahteva sklop
600—650 zrn/m², oziroma 220—230 kg semena na
ha v normalnem roku setve.

(Nadaljevanje na 6. strani)



Anton Uršič — ugleden hmeljar iz Dolenje vasi — je skrbno opravil obiranje, posebno še, ker
je v njegovem hmeljišču potekal poskus gnojenja hmelja z gnojevko.



Pereče skladiščenje, basanje in zopet skladiščenje so potrebni temeljitega obravnavanja.

NEKAJ IZKUŠENJ O DELU STROJNIH SKUPNOSTI V HMELJARSTVU

MEHANIZACIJA V PRIVATNEM SEKTORJU KMETIJSTVA SI Z NEZMANJŠANIM TEM-POM UTIRA SVOJO POT. ČEPRAV JE PRVA IN NAJHUJŠA LAKOTA PO KMETIJSKIH STRO-JIH MINILA, ŠE VEDNO KMETJE NABAVLJAJO DRAGE STROJE, PRI TEM PA DOSTIKRAT POZABIJO NA EKONOMIKO. INDIVIDUALNEMU NAKUPU SE VEDNO DAJEJO PREDNOST PRED SKUPINSKIM.

MEHANIZACIJA V HMELJARSTVU

Hmelj je kultura, ki je dolga leta nazaj za-htevala pri vzgoji in spravi lu izredno veliko ročnega dela. Niso še daleč časi, ko smo za hektar nasada porabili tudi 1600 in več ur ročnega dela.

Z razvojem novih industrijskih obratov pa se je pričelo pojavljati vprašanje, kje dobiti maso ljudi, ki bodo v konicah opravili to za-htevno delo. Predvsem je šlo za spomladanska dela ob rezi in napeljavi hmelja ter za obiranje in spravilo hmelja.

Pomanjkanje delovne sile se je najprej po-javilo v družbenem sektorju, kmalu za tem pa tudi pri kmetih-hmeljarjih. Potrebno je bilo raz-misliti o uvajanju ustreznih strojev, ki bodo nadomestili ročno delo.

USTANAVLJANJE STROJNIH SKUPNOSTI

Izkušnje, ki smo jih dobili pri formiranju skupnih nasadov hmelja, so nam prišle zelo prav tudi pri ustanavljanju strojnih skupnosti. Ko smo v letu 1971. ustanovili prve strojne skupnosti za obiranje hmelja, smo imeli v Sa-vinjski dolini že nekaj sto hektarjev skupnih hmeljskih nasadov. Ti nasadi so nam služili tu-di kot osnova za izbiro lokacij obiralnih stro-jev, izbiro strojev glede na kapaciteto dela in ne nazadnje tudi število članov posameznih skupnosti.

Ustanavljanja skupnosti smo se lotili orga-niziramo z vnaprej pripravljenimi programi in rešitvami. Že v prvem letu nam je uspelo usta-noviti deset strojnih skupnosti, ki so združevale nad 90 hmeljarjev.

Kot smo predvideli že v programih, se je de-lo skupnosti zelo dobro izkazalo. Zato v nasled-njih letih ni bilo težav z ustanavljanjem novih. V petih letih smo uspeli mehanizirati obiranje praktično stoddostno. Pri tem je potrebno po-dariti, da je zelo malo primerov, da so kmetje uvozili manjše stare stroje in jih uporabljajo sami.

Zanimivo je, da so kmetje po nabavi obiral-nih strojev pričeli v okviru obstoječih skupno-sti nabavljati še druge stroje za potrebe hme-ljarstva. Vse skupnosti, ki jih imamo sedaj osemindeset, so danes opremljene z rezalniki za rez hmelja, veliko hmeljarjev pa ima tudi skupne stolpe za napeljavo vodil.

(Nadaljevanje s 15. strani)

Drina,

bela golica, nekoliko višja od Zlate doline, srednje rana, dobro odporna sorta. Zahteva sklop 600–650 zm/m² ali 220–230 kg/ha se-mena v normalnem setvenem roku.

Vse opisane sorte spadajo po kvaliteti v B skupino, so pa izredno rodovitne in so z njimi dosegli pridelke po 80 mc/ha in tudi več, seve-da v žitornih predelih. Pri nas s tako viso-kimi pridelki sicer ne moremo računati, ob do-bri agrotehniki pa lahko dosežemo 50 mc/ha pa tudi nekaj več.

Pri intenzivnih sortah moramo gnojiti tudi na dobrih tleh z večjimi količinami (količine za slabo založena tla).

Količine semena moramo po 20. oktobru po-večati po 10 kg/ha za vsak teden zakasnitve.

Pred setvijo moramo vedno napraviti pre-izkus sejnice, da lahko točno sejemo. Glo-bina setve za pšenico je 4–5 cm, po setvi pa je priporočljivo valjati s kembric valji, ki stis-nejo zemljo k zrnju, da lažje vzkalijo. Če zemlja ni bila pred setvijo uležana, pa so valji ob-vezni, ker s tem ko valjamo, zmanjšamo nevar-nost pozebe žit. Prav tako nam kembric valji zdrobijo grude, če je bilo pri privravi zemlje za setev preveč suho in nam je ostala grudasta njiva.

Janez Luževič, dipl. ing. agr.
ZVZ Celje

EKONOMSKI VIDIKI ZDRUŽEVANJA V SKUPNOSTI

Pri vsaki skupnosti smo zasledovali tudi ekonomske efekte združevanja. Če zanemarimo nujnost prehoda na strojno obiranje zaradi po-manjkanja delovne sile, so vsi finančni izraču-ni pokazali, da bo strojno obiranje cenejše. Po-leg cene obiranja pa dajejo skupnosti še neka-tere bistvene prednosti:

— s pomočjo združevanja sredstev se omo-goči tudi manjšim kmetijam nabava sodobnega stroja, ki tudi taki kmetiji omogoča vključitev v moderno proizvodnjo s sodobno tehnologijo;
— skupinska uporaba omogoča maksimalno izkoriščenost stroja, kar zmanjšuje stroške na enoto proizvoda;

— z dobro organizacijo dela lahko kmetje večino poslov opravijo sami, obenem pa se tudi manjše kmetije pojavijo kot tržni proizvajalci. Seveda pa je treba priznati, da je takemu razvoju mehanizacije v hmeljarstvu botrovala tudi sorazmerno visoka cena strojev, ki bi je posamezne kmetije nikakor ne prenesle.

Ko danes ocenjujemo stanje v hmeljarstvu in zadnja krizna leta, ki so nas spremljala, ugo-tavljamo, da smo vzdržali le zaradi tega, ker smo bili dobro organizirani. Skupni nasadi hme-lja, skupni obiralni stroji in ostali stroji v hme-ljarstvu so omogočali, da smo kljub neprestani rasti cen repromaterialom in nevzpodbudni ceni hmelja na svetovnem trgu, obdržali določen ni-vo nasadov, kar za privatni sektor v ostali Slo-veniji in Jugoslaviji ne velja.

Večina strojev v lasti strojnih skupnosti je že odplačanih. Glede na to, da bodo stroji brez večjih zastojev in okvar lahko delali še naj-manj deset let, kmetje razmišljajo ali naj prič-nejo obračunavati amortizacijo ali pa denar, ki so ga do sedaj plačevali za letne anuitete, po-rabijo v druge namene.

Večina se nagiba k temu, da amortizacije ne bi izdvajali, pač pa bi za nabavo novih strojev čez leta znova najeli posojila.

VPLIV SKUPNOSTI PRI OSTALEM DELU NA KMETIJAH

Po večletnem spremljanju razvoja in dela skupnosti za obiranje hmelja opažamo, da ka-žejo določene spremembe v načinu gospodarje-nja in mišljenja kmetov, ki so člani teh skup-nosti.

Sama tehnologija pridelovanja hmelja se je močno spremenila. Hmeljevke, ki jih je pred uvedbo strojev za obiranje bilo še precej hek-tarjev, so skoraj popolnoma izginile. Pri nape-ljavi vodil se je uveljavil sistem, ki omogoča, da imamo na enoto površine večje število hmeljskih trt, kar daje tudi možnost večjega pridelka. Bistveno se je spremenilo tudi delo hmeljarjev v času spravila pridelka. Med tem, ko so pri ročnem obiranju bili angažirani vsi na kmetiji praktično dan in noč, je sedaj precej drugače. Posamezen hmeljar pride na vrsto za obiranje enkrat, dvakrat ali trikrat na dan za pol ali eno uro. Ostali čas porabi za delo na sušilnici ali za ostalo delo na kmetiji.

Bistveno se je spremenilo tudi razmerje med hmeljem, ki ga kmetje posušijo na lastnih sušil-nicah in hmeljem, ki ga oddajo sušiti na ko-operacijske sušilnice. Pri ročnem obiranju se je praktično ves hmelj sušil doma, letos pa je to razmerje že skoraj 50:50. To pomeni, da se kmetje vse bolj odločajo, da zadnjo fazo pride-lovanja prepustijo kooperaciji. Za tak način de-la je več vzrokov:

— cena sušenja na skupnih kooperacijskih sušilnicah ni večja kot pri kmetu, če to delo opravi doma;

— kvaliteta hmelja, ki je sušen na velikih in moderno opremljenih sušilnicah, je boljša;

— kmetu ostane več časa za ostala dela na kmetiji, ki jih je treba opraviti kljub sezoni obiranja.

Mirno lahko trdimo, da je uspešno delo skupnosti, o katerih smo govorili, vplivalo tudi na združevanje kmetov na ostalih področjih. Z zaupanjem in izkušnjami, ki so jih kmetje pri-dobili s članstvom v hmeljarskih skupnostih, se sedaj veliko lažje odločajo za skupno naba-vo nekaterih drugih strojev. Predvsem je treba omeniti silokombajne, stroje za pridelovanje in spravilo krompirja, sode za gnojevko itd.

ZAKLJUČEK

Večletno delo s kooperanti, ki so se zdru-žili v različne skupnosti, je dokazalo, da se kmetje v takih skupnostih zelo dobro ujemajo, seveda, če so dobro organizirani in če vidijo v tem določeno korist in napredek.

Pomembno je tudi spoznanje, da lahko tudi mali kmetje (in takih je pri nas največ) postanejo dobri tržni proizvajalci, ker jim članstvo v skupnosti omogoča ekonomičnejše izkorišča-nje mehanizacije, uporabo sodobne tehnologije, s tem pa tudi cenejšo proizvodnjo, ki je lahko konkurenčna tudi večjim proizvajalcem.

Pomembno je tudi dejstvo, da skupnosti niso neka statična oblika združevanja določenega števila kmetov, ampak jih je možno spreminjati, dopolnjevati itd.

Naj še poudarimo, da je bilo pri ustanavlja-nju kot pozneje pri delu vloženega ogromno dela strokovnih služb, ki delajo na pospeševa-nju. Z veliko volje in vztrajnega dela v prvih letih nam je uspelo skupnosti organizacijsko tako usposobiti, da so se sedaj člani skupnosti sposobni sami organizirati in pripraviti za vsa-koletno sezono. To pa jim vpliva zaupanje in vedno bolj spoznavajo, da so se odločili pra-vilno.

(Nadaljevanje na 8. strani)



Kmečki sadovnjaki so letos polni hrušk, sliv in domačih češpelj, jablane pa kljub temu, da bi morale biti letos polne, ponujajo krmežljiv in od bolezni in škodljivcev popolnoma uničen sad. Sadna drevesnica Mirošan je uspela z do-bro zaščito ohraniti zdrav in bogat pridelek jabolk in hrušk. Cenijo ga na okrog 300 vago-nov.

Tekmovanje mladih zadružnikov - traktoristov

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

POSAMEZNE UVRSTITVE

A. V teoriji:

Prvi je Marjan Ribič iz ZE Prebold. Dobi nagrado Strojne postaje Žalec, stiskalne vile za samonakladalko in dve peti za traktorsko koso.

Drugi je Marjan Mešič iz ZE Polzela. Dobi nagrado Pinus Rače, 10 kg antrakola in 1 kg promepina.

Tretji je Stanko Jezernik iz ZE Polzela in dobi 50 kg krmil BRO-FIN od Mešalnice krmil Žalec.

Četrti je Peter Vasle iz ZE Polzela in dobi nagrado od Mesnin Celje, dve večji klobasi.

B. V oranju:

Prvi je Jože Mihelak iz ZE Petrovče. Dobi srednji komplet orodja od Agrotehnike Celje.

Drugi je Ivan Povše iz ZE Šempeter. Dobi 10 kg atrapina in 1 kg promepina od Pinusa Rače.

Tretji je Janez Serdoner iz ZE Šempeter, ki dobi več klobas, darilo Mesnine Celje.

Četrta sta Drago Gajšek iz ZE Prebold in Zvonko Gradišnik iz ZE Petrovče, ki si nagrado od Semenarne Celje delita. Dobita po 2 kg travnega semena.

C. V spretnostni vožnji:

Prvi: Bojan Čretnik iz ZE Petrovče. Za nagrado dobi 50 l alfo od Koteks Tobus INDE Vransko.

Drugi: Marjan Ribič iz ZE Prebold. Dobi 20 l pletenko od GG Vransko — Žalec in domače klobase Mesnine Celje.

Tretji: Ivan Povše iz ZE Šempeter. Dobi 2 hlebca sira od Mlekarnice Celje.

Četrta: Vinko Četina iz ZE Šempeter. Dobi 1 peto za traktorsko kosilnico in dva hidravlična cilindra za pobiralno napravo pri samonakladalki, darilo Strojne postaje Žalec.

Janko Juhart iz ZE Trnava dobi en hlebec sira od Mlekarnice Celje in dve peti za traktorsko kosilnico, darilo Strojne postaje Žalec.

Vsa dekleta so iz ZE Petrovče.

Prva: Romana Kramar dobi darilo Kermične industrije Liboje in to veliko vazo.

Druga je Verona Slemenšek in tretja Olga Kresnik. Dobita manjši vazi od KI Liboje.

UVRSTITEV VSEH EKIP:

	Št. točk			
1. ZE Šempeter-Podlog	888	32. Oto Šporn,	ZE Braslovče	224
2. ZE Prebold	871	33. Vojko Ušen,	ZE Braslovče	220
3. ZE Petrovče-Črnava	850	34. Janko Miklavžin,	ZE Gotovlje	216
4. ZE Petrovče-Pernovo	828	35. Peter Šah,	ZE Celje	214
5. ZE Petrovče-Arja vas	756	36. Alojz Kuder,	ZE Gotovlje	213
6. ZE Šempeter-Grušovlje	755	37. Peter Vasle,	ZE Polzela	205
7. ZE Petrovče-Dobriša vas	755	38. Alojz Vajncarl,	ZE Trnava	203
8. ZE Petrovče (dekleta)	741	39. Dominik Kugler,	ZE Trnava	203
9. ZE Trnava	737	40. Aleš Četina,	ZE Šempeter	199
10. ZE Polzela	737	41. Anton Kunej,	ZE Kmetijstvo Šmarje	199
11. ZE Gotovlje-Vrbje	680	42. Drago Pinter,	ZE Petrovče	193
12. ZE Braslovče	680	43. Pavel Drobež,	ZE Gotovlje	186
13. ZE Sestavljena ekipa	609	44. Ivan Šmarčan,	ZE Petrovče	184
14. ZE Gotovlje Vrbje	582	45. Štefan Štorman,	ZE Gotovlje	180
15. ZE Petrovče-Zavrh	527	46. Jože Verdev,	ZE Petrovče	178
16. ZE Trnava	493	47. Srečko Dolar,	ZE Petrovče	165
		48. Silvo Lenko,	ZE Trnava	28



Vodstvo tekmovanja mladih traktoristov na čelu z veteranom traktorskih tekmovanj dipl. inž. Tonetom Pugljem (drugi z desne).

LESTVICA UVRSTITEV

	Št. točk
1. Jože Mihelak, ZE Petrovče	317
2. Ivan Povše, ZE Šempeter	314
3. Marjan Ribič, ZE Prebold	307
4. Marjan Mešič, ZE Polzela	300
5. Zvonko Gradišnik, ZE Petrovče	298
6. Drago Gajšek, ZE Prebold	293
7. Janez Serdoner, ZE Šempeter	290
8. Alojz Uranjek, ZE Šempeter	290
9. Bojan Čretnik, ZE Petrovče	287
10. Vinko Četina, ZE Šempeter	284
11. Vinko Zupan, ZE Petrovče	284
12. Drago Žagar, ZE Petrovče	278
13. Branko Arzenšek, ZE Petrovče	276
14. Stanko Veber, ZE Petrovče	275
15. Emil Vedenik, ZE Prebold	271
16. Vinko Derča, ZE Trnava	266
17. Jože Pečnik, ZE Petrovče	265
18. Janko Juhart, ZE Trnava	264
19. Rado Žilnik, ZE Trnava	252
20. Romana Kramar, ZE Petrovče	251
21. Verona Slemenšek, ZE Petrovče	246
22. Olga Kresnik, ZE Petrovče	244
23. Andrej Kramar, ZE Petrovče	243
24. Martin Kuder, ZE Gotovlje	242
25. Ferdo Kunst, ZE Šempeter	237
26. Rudi Rehar, ZE Petrovče	237
27. Jože Bizjak, ZE Braslovče	236
28. Radko Levec, ZE Petrovče	235
29. Stanko Jezernik, ZE Polzela	232
30. Boris Serdoner, ZE Šempeter	228
31. Jože Štorman, ZE Gotovlje	225



Znanje mladih je bilo zadovoljivo. Testi so pokazali, da so se zanje temeljito pripravljali. Toda marsikdo se je še vseeno v upanju na pomoč oziral naokoli. Ta na sliki je teste pravkar končal.

Strokovna pomoč izkušenejših tekmovalcev je vedno zaželenja.

PRAZNOVANJE MED OBLOŽENIMI HMELJNIKI

V pričakovanju dobre hmeljske letine niso veseli in zadovoljni praznovali samo hmeljarji, ampak z njimi cela dolina. Hmelj je še vedno naše zeleno zlato.

Novi hmeljarski starešina je Jože Turnšek iz Podvrha, njegova spremljevalka pa Mira Korber s Polzele. Strokovni del v soboto, 12. 8. v Žalcu, turistični v nedeljo, 13. 8. v Braslovčah.

Ze več let nazaj opazamo, da dan hmeljarjev, ki smo mu ob začetku praznovanj pred mnogimi leti obljubljeni kar fantastičen razvoj, počasi zamira. Razen strogega uradnega dela s podelitvijo priznanj zaslužnim hmeljarjem in proglastitvijo starešine v Žalcu včasih glavni organizator praznovanj Hmeza ni storil veliko. Vse valimo na pleča turističnega društva Braslovče, ki nam z velikimi napori skuša ohraniti vsaj delno, kar dolgujemo hmelju in njega prvim pridelovalcem — našim dedom. Vzrokov za takšno stanje je več in mnogi med njimi držijo. Spomnil bi nas vse s kratkim: »Savinjčan, ali veš hmelju svoj dolg?« Za tistega, ki je dolga leta rasel s hmeljem, je dolžnost, da pove mlajšim, da gre zahvala za tako visok standard doline prav hmelju. In na dan hmeljarjev bi radi vsako leto skromno poravnali svoj dolg.

Letošnje praznovanje je kljub kratkim pripravam bilo bogato in slovesno. V soboto dopoldne je bilo v Šempetru tekmovanje mladih združnikov — traktoristov, popoldne pa v Braslovčah turnir v odbojki (zmagali so Šempetrčani pred domačini) in otvoritev razstave domačih slikarjev Milana Matka in Konrada Marčinka. Zvečer je bilo v Žalcu med hmeljarji veselo. Izvolili so novega starešino in predstavili brhka dekleta (zakaj ne hmeljske princeske?) v domiselnih oblekah z ornamentami iz hmeljarstva. Bo tako dragocena zamisel o porajanju hmeljarske noše sedaj, ko je že skoraj uresničena, utonila v pozabo?

Po suhih hmeljskih letinah so se hmeljarji poveselili med sabo ob prijetnih zvokih ansambla Veseli hmeljarji. Stregli so mladi združniki iz Prebolda. Prijeten avgustovski večer je privabil številne goste v Braslovče tudi že v soboto.

V nedeljo dopoldne je Agros razstavil v Braslovčah pred gasilskim domom kmetijsko

mehanizacijo in opremo iz svojega novega programa, konjeniški klub iz Celja pa je prikazal večšine jahanja in preskakovanja ovir. Vrhunec praznovanja je bil slavnostni spreved prikazov iz pridelovanja hmelja nekdanj in danes. Spreved si je turistično društvo zamislilo širše. Kljub temu pa so bili maloštevilni prikazi dokaj domiselni in privlačni. Najlepši je bil voz mladih združnikov s Polzele. Fantje in dekleta (marsikomu se je tožilo po že priljubljeni hmeljarski princeski) so v raznih večšinah: obiranju in napeljevanju hmelja, pitju piva, prevažanju vode za zalivanje hmelja, vezanju snopov in drugem, tekmovali za veliko hmeljsko kobulo. Med sedmimi pari sta bila najbolj uspešna Marija Žnidaršič in njen spremljevalec iz Tabora.

Predstavil se je tudi novi starešina v spremstvu starešin iz prejšnjih let.

Za slavnostno vzdušje in dobro voljo sta igrala godba na pihala iz Prebolda in ansambl Vokali. Obiskovalcev ni bilo toliko kot prejšnja leta. Veselični del je pokvaril dež, ki je pričel že zgodaj zvečer vztrajno rošiti.

Praznovanje dneva hmeljarjev je uspelo, in to po zaslugi vedno bolj redkih zanesenjakov tako v Hmeza kot pri turističnem društvu Braslovče. Menim, da vse povem, če strnem besede mnogih delavcev pri organizaciji praznika: »Močno nas skrbi organizacija 17. dneva hmeljarjev in škoda je takega praznika, da utone v pozabo«.

Hmeljarjem se po nekaj slabih letos obeta boljše letina hmelja. Tega smo vsi veseli. Položaj na svetovnem trgu s hmeljem ni rožnat, a tudi tu imamo urejene odnose in prodan ves letošnji hmelj. Prav o hmeljarstvu v svetu in doma, o težavah in za nas samo lepih novicah je govoril s takim zanosom kot le malokdaj predsednik slovenske poslovne skupnosti za hmeljarstvo kmetijski inženir

Vinko Kolenc, ki se je pred kratkim vrnil iz Španije, kjer je bil mednarodni kongres hmeljarjev in kjer je tov. Vinko prejel visoko priznanje.

Želja nas vseh je, da bi naš hmelj še močnejše prej uspešno rasel in z njim vred naša dolina. Vili ing. Vybilih

Nagovor novega starešine

SPOŠTOVANI TOVARISI, TOVARISICE, HMELJARJI, DRAGI GOSTJE!

Sprejel sem imenovanje hmeljarskega starešine, sprejel simbol hmeljarstva, simbol našega dela in naših upov za boljši jutrišnji dan.

Rodil sem se s hmeljem, živim z njim, rad ga imam, saj v njem vidim svoj napredek, napredek naše doline in napredek vseh slovenskih hmeljarjev.

Prizadeval si bom, da bom opravičil dana zaupanje in obljubljam, da bom vedno in povsod zastopal interese hmeljarjev in napredok hmeljarstva.

Hmeljarji se zavedamo, da bo tudi prihodnost zahtevala od nas vestno delo in vedno več strokovnega znanja, da bomo ohranili kvaliteto našega hmelja, katerega uspešno pridelujemo na vsa svetovna tržišča.

Svetovni, kakor tudi naš domači trg, zahtevata kvaliteto hmelja, zato si dovolim na današnjem slavu opozoriti vse hmeljarje, da pri obiranju, sušenju hmelja pazimo, kar smo nekdanj in da oberemo hmelj, ki se nam letos obeta obilnejši, po naših najboljših močeh. Od družbe pa pričakujemo, da nam bo priznala večjo stimulacijo na izvoženi hmelj, saj je hmelj rastlina, ki rabi zelo malo uvoženega repromateriala. Le tako bomo lahko krili porast proizvodnih stroškov, ki se v zadnjih letih hitro povečujejo.

Vsi hmeljarji si želimo, da bi bil naš trud, ki ga pošteno vlagamo, tudi družbeno ovrednoten.

Tebi, dosedanji starešina, hvala za vse, kar si storil do sedaj!

Vsem zaslužnim hmeljarjem, ki so dana prejeti priznanja za svoje dolgoletno delo iskreno čestitam, ostale pa bodrim: vztrajajmo še vnaprej! Vsi pa veselo praznujmo!

(Nadaljevanje s 6. strani)

Delavcem, ki delamo na tem področju, pa tudi v zadovoljstvo, da po tej poti uspevam razdrobljene kmečke površine povezovati in organizirati na tržno proizvodnjo, ki mora biti tako po tehnologiji kot produktivnosti čim bližje družbeni proizvodnji.

Prav gotovo bomo na področju združevanja kmetov v najrazličnejše skupnosti morali storiti še veliko. Potrebno bo izbrati tudi nove oblike pospeševanja skupne nabave strojev, združevanja zemlje itd. Vse take oblike bo treba stimulirati tudi materialno, z boljšimi kreditnimi pogoji, nižjimi obrestmi itd. Ne sme nam biti vseeno kako nalagamo družbena sredstva, saj smo že do sedaj napravili precej sredstev za nabavo najrazličnejših strojev, ki na naših malih kmetijah še daleč niso izkoriščeni.

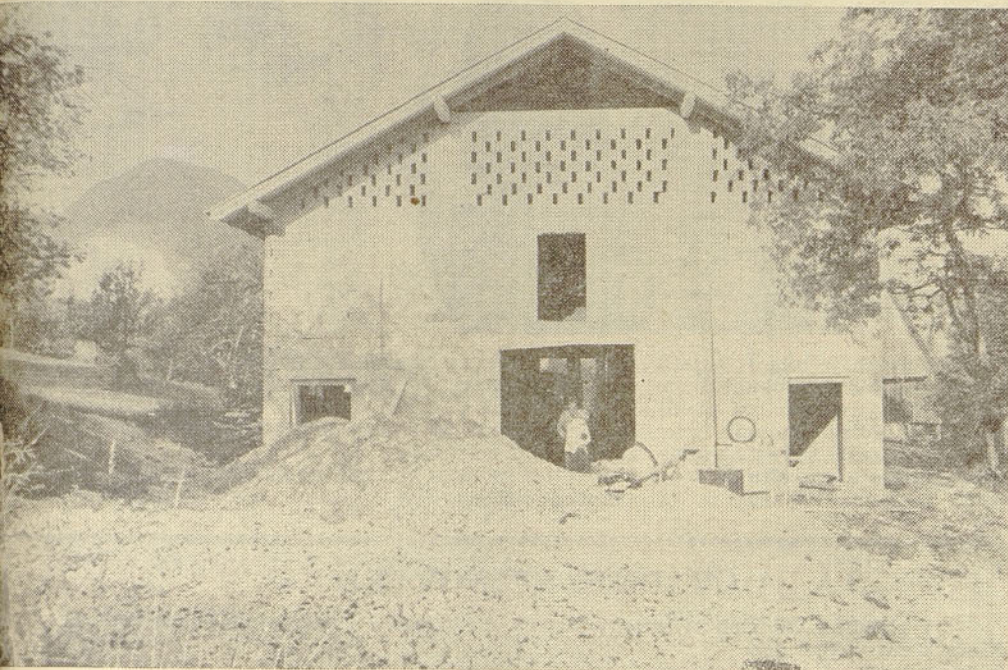
Ludvik Semprimožnik, dipl. inž. kmet.



Novi in stari hmeljarski starešina podelujeta priznanja hmeljarkam in hmeljarjem za dolgoletno in uspešno hmeljarjenje.

Gradnja in obnova hlevov

OKAJ UGODNI KREDITNI POGOJI, POGOJI FINANCIRANJA IN ODPLAČEVANJA
OSOJILA SO POSPEŠILI GRADNJO NOVIH IN ADAPTACIJO STARIH HLEVOV



Štefan Frece iz Liboj gradi velik in moderen hlev.

PRIZNANJA ZA DOLGOLETNO IN USPEŠNO HMELJARJENJE SO PREJELI

Anzelm Cencelj, Petrovče
Rudi Rehar, Gorica
Jože Tominšek, Prelska, Vinska gora
Stanko Podbregar, Ojstriška vas
Kristina Stante, Arclin
Franc Rančigaj, Gomilsko
Martin Grenko, Orla vas
Anton Cilenšek, Kaplja vas
Franc Cokan, Gotovlje
Adi Golavšek, Migojnica 70
Jože Jordan, Gotovlje 93
Alojz Turnšek, Zgornje Gorče
Ivan Strojanišek, Braslovče
Franc Toman, Podlog
Ivan Jan, Spodnje Grušovlje
Leopold Verdev, Dobrteša vas
Vinko Ocvirk, Prekopa
Ludvik Cizej, Podvin
Vlado Kolenc, Ločica
Ivan Kranjc, Dobrič
Franc Jelen, Orova vas
Alojz Kučer, Petrovče
Franc Vasle, Gotovlje
Ivan Kolšek, Andraž
Ernest Zolnir, Šempeter
Slavka Jošt, Vransko
Peter Gregur, Ojstriška vas
Erna Smole, Latkova vas
Drago Švajcer, Celje
Alojzija Dovečar, Braslovče
Slavica Remih, Žalec
Zvonko Lešnik, Polzela
Peter Nadi, Šempeter
Štefan Horvat, Vrbje
Stevo Salamon, Arja vas
Drago Kranjec, Arja vas
Stanko Kolar, Arja vas
Branko Plohl, Celje
Stanko Bohte, Griže
Marija Juren, Šmarjeta
Pavla Smrečnik, Socka

»V žalski občini se je zelo pospešila gradnja silosov in hlevov. V zadnjih štirih letih je bilo zgrajenih 223 stolpnih in 81 koritastih silosov z nad 18.600 m³ prostornine. Na trdi gnoj smo zgradili 24 novih hlevov, adaptirali pa smo jih 169. Na odplakovanje je 17 hlevov že dograjenih, 18 pa jih adaptiramo. Tako smo pridobili v teh hlevih 4.753 novih stojišč za krave molznice, za plemensko in pitovno živino v boksih in v navezi. V novih hlevih pa sedaj gradimo vsa stojišča v boksih.« Mi je kar v eni sapi natresla Božka Zolnir, dipl. kmet, inž. in tehnolog za živinorejo v kooperaciji.

Sedaj je v gradnji 47 hlevov. V glavnem so vsi za kombinirano proizvodnjo mleka in

mesa. Dva kooperanta gradita le za mlečno proizvodnjo, pet pa za čisto pitanje. Novogradnje so vse na odplakovanje, adaptacije pa tudi kombinirane. »Na odplakovanje in prosto rejo gremo zaradi čistosti živali, manj dela in zaradi večje zasedbe hlevov. Stojišča po starem načinu zahtevajo po govedu 3,6 m², hlevi po novem pa le 2,4 m²« pravi tehnologinja.

In kakšni so kreditni pogoji:

»Bralci vedo, da kmetije delimo v višinske in nižinske. In prav tako delimo tudi kredite. Višinske kmetije dobijo kredite za 12 let po 3 % obretni meri. Od predračunske vrednosti da Ljubljanska banka 50 %, kmetijsko živinorejska razvojna skupnost Slovenije (KZRS) da 5 % in HIP 15 %. Koriščenje kredita je eno leto, moratorij je 1 leto in 10 let odplačevanje kredita. Za višinske kmetije štejemo tiste nad 600 m nad morjem ali tiste, ki imajo nagib nad 50 % vsaj 25 % obdelovalnih zemljišč. Za višinske kmete pravi marsikdo, da bi jim lahko dajali še več, če le žele vztrajati na svoji zemlji.

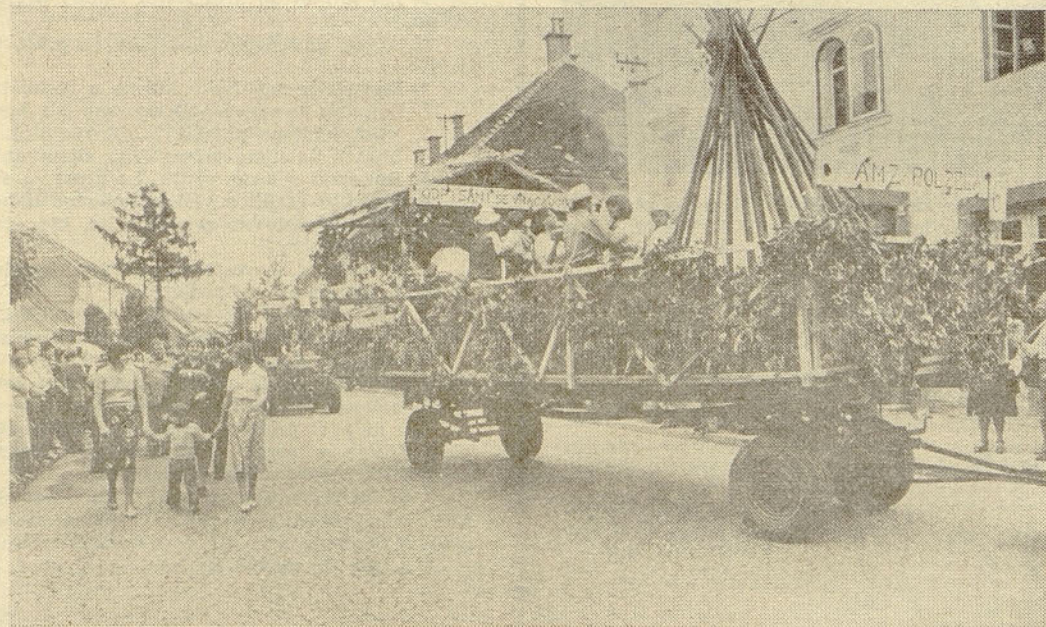
Za nižinske kmetije je kredit na 8 let. Prav tako 1 leto koriščenje, eno leto moratorij (takrat še ne odplačujejo kredita) in 6 let odplačevanja. LB da 45 %, KZRS 5 % in HIP 15 % kredita, kar je 65 % od predračunske vrednosti hleva. Ostalo da kmet sam v obliki dela, traktorskih voženj in drugo« je razlagala tov. Božka.

Po zelo slabi cesti, pokvarili so jo težki kamioni, ki vozijo gramoz iz kamnoloma, sva se pripeljala v libojški kot h kmetu Štefanu Frece. Pod streho že ima hlev na odplakovanje za 45 goved. »Kar všeč mi je, da sem zgradil hlev z betonsko ploščo. Tako bom zgoraj imel dosuševalno. Zgradil bom 2 silosa za 140 m³. Kooperacija Petrovče mi bo dala v najem za daljši čas okrog 10 ha zemljišč. Ali veste, da sem si prihranil najmanj 7 milijonov pri gradbenem materialu za hlev? Ta material je oproščen davka. Hitimo z gradnjo in se zgledujemo po naprednih kooperantih, ki moderne hleve že imajo«, nama je v prijetnem razgovoru ob ogledovanju hleva povedal kooperant Štefan. Ljubeznivemu vabilu v hišo sva se odrekla zaradi pomanjkanja časa in že hitela proti Zaklu k Jožu Rožiču.

V mlaki ob cesti so se kopale udomačene divje račke. Gospodarjev sin Niko nam je pojasnil, da so našli jajca, jih dali zvaliti doma, a račke že poskušajo z letenjem in potepanjem. Nagon jih vabi nazaj v naravo.

»V stari stavbi, kjer sta hlev in skedenj, imamo dovolj prostora za krmo. Odločili smo se za halski tip hleva in za kombinirano proizvodnjo mleka in mesa. Za gnojevko, glejte, smo skopali jamo, pa nam jo je zalila voda. Skopali bomo še eno in jo bomo morali izolirati ali rešiti kako drugače,« je povedal Niko.

(Nadaljevanje na 10. strani)



Kolona prikazov iz del v hmeljarstvu na traktorskih prikolicah in pisanih vprežnih vozovih na braslovškem trgu

REKREACIJA

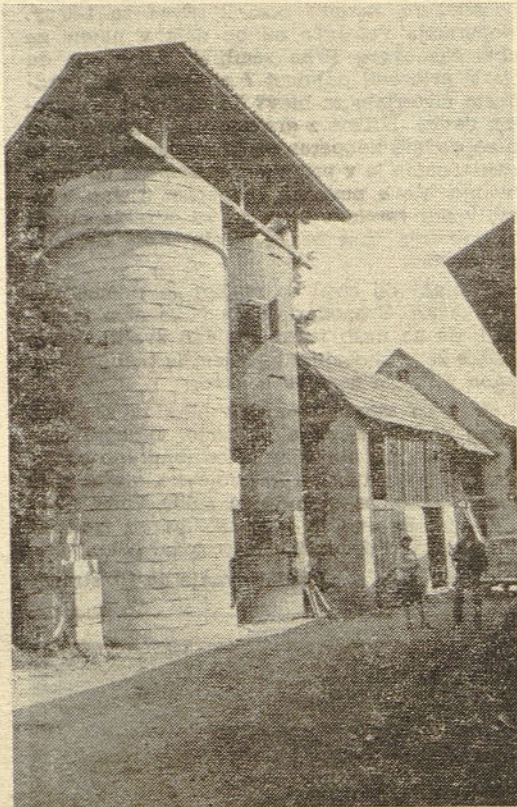
V OKTOBRU BOMO PRIČELI Z REDNO REKREACIJO. PREDVIDOMA BO V TELOVADNICI V CELJU IN ŽALCU TER ENKRAT TUDI TEK V NARAVI. PRIČAKUJEMO VAŠE PREDLOGE IN SUGESTIJE ZA TEMELJITEJO REKREACIJO PA TUDI VAŠO VESTNO UDELEŽBO! TEK V NARAVI BO VSAK TOREK OB 17. URI. ZBIRNO MESTO NA STADIONU V ŽALCU.

E. O.

(Nadaljevanje z 9. strani)

Imajo še 3 ha hmelja in svoj mali obiralni stroj Alais. Pravijo, da je hmelj ponujal na oko več, nabrali pa so manj. Gospodar Jože upa, da bo hmelj letos težji kot lani.

Franc Šeliga je kupil Korunovo posestvo v Zaklu. Odselil se je s poplavnega področja akumulacijskega jezera Vonarje. Nima hmeljske tradicije, zato, tako pravi, ne bo hmeljaril. V starem hlevu se mu tare lepih govedi. Kaže, da je na tem področju doma. Še letos, ko bo uredil vse formalnosti prepisa posestva, bo pričel z gradnjo dveh silosov po 60 m³, potem pa še hleva. Pravi, da je navajen na simentalško govedo in bo verjetno pri njem tudi ostal. Zemlje ima dovolj, zato gradi hlev po halskem sistemu za okrog 35 govedi. Na skednju že ima dosuševalno in komplet linijo za spravilo sena. Pred kratkim jim je umrla žena in mati, sedaj pa so pri hiši sami moški, kar se jim pozna tudi pri delu.



Mladi kooperant Jože Povše si je doma v Orli vasi postavil dva velika silosa. Tistim, ki si želijo postaviti lesene silose, rad svetuje.

Kar se je zgodilo Jožu Povšetu v Orli vasi, se je že marsikomu: komaj je adaptiral hlev in dogradil dva boksa, že je vse premajhno. Tako kooperanti prej rejci le par govedi, čez noč postanejo močni živinorejci z 20 in celo s 60 kravami in pitanci. Zato, tako pravi Jože, upoštevajte njegov nasvet: »Če ste se namenili graditi in adaptirati, če se le da, gradite večje!«

In kaj pravi tehnologinja?

Veliko povpraševanje je po frezah, za odzem silaže iz stolpnih silosov. Doma jih nihče ne dela; so iz uvoza, deviz pa ni. Prihajajo počasi, zato naj živinorejci še malo potrpijo. Vsi bodo kmalu na vrsti.

Lep pozdrav!

Urednik



Nova trgovina — ponos Braslovčanov



V Braslovčah je bila 1. 7. 1978 otvoritev nove prenovljene trgovine kmetijske preskrbe. Trgovina je za kraj in okoliške vasi velikega pomena, saj bo kmetovalce oskrbovala z najnovejšimi stroji, traktorskimi priključki, zaščitnimi sredstvi, orodjem, semeni, krmili in umetnimi gnojili. Poleg osnovnih kmetijskih potrebščin bo kmečkim gospodinjam nudila tudi gospodinjske aparate ter ostali material za široko potrošnjo.

Pomembnemu dogodku se poleg številnih domačinov prisostvovali tudi predstavniki kmetijskega kombinata Hmezad in Agrotehnika iz Celja. Jože Bizjak

POSOSILA ZA GRADNJO STANOVANJ

V skladu z 228. členom samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu

r a z p i s u j e

Komisija za družbeni standard delavskega sveta DO HMEZAD ŽALEC natečaj za vlaganje prošelj za posojila za individualno gradnjo ali nakup stanovanj. Natečaja se lahko udeležijo vsi delavci delovne organizacije, ki izpolnjujejo pogoje iz 232. člena samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev.

Prošnje za posojila vložite v kadrovske oddelke delovne organizacije v Žalcu NAJ-KASNEJE DO 1. NOVEMBRA 1978.

I. Prošnja za posojilo mora vsebovati naslednje podatke:

1. Priimek in ime ter točen naslov stanovanja;
2. Delovno mesto, TOZD oziroma DE, kjer delavec dela;
3. Od kdaj je neprekinjeno v delovni organizaciji;
4. Višino posojila in čas koriščenja;
5. V kakšen namen bo sredstva uporabil: adaptacija, dograditev ali novogradnja, nakup;

6. Točen naslov gradnje in gradbeno fazo ter predvideno končanje gradnje (pri naslovu gradnje pripišite priimek in ime najbližjega že vseljenega sosesa, ker bo na ta način komisiji, ki si bo gradnjo ogledala, olajšano iskanje);

7. Lastnik stanovanja, ki ga prosilec sedaj zaseda, velikost stanovanja (v m², število prostorov) in opis stanovanja;

8. Število družinskih članov, od tega nepreskrbljenih otrok, ter njihova zaposlitev;

9. Ali je kdo od družinskih članov prejel posojilo pri drugi delovni organizaciji in višino.

II. Poleg navedenih podatkov je potrebno prošnji priložiti še naslednjo dokumentacijo:

1. Izpisek iz zemljiške knjige o lastništvu;
2. Delovno mesto, TOZD oziroma DE, kjer delavec dela;
3. Vinkulacijsko potrdilo zavarovalnice, da je objekt zavarovan;
4. Izjavo, da nima primerne stanovanja ali stanovanjskega objekta že v lasti;
5. Dokazilo o varčevanju, če prosi za soudeležbo, pri poslovni banki;
6. Potrdilo TOZD o višini osebnega dohodka za zadnje tri mesece;
7. Potrdilo delovne organizacije, kjer dela zakonec, o višini osebnega dohodka za zadnje tri mesece;
8. Potrdilo delovne organizacije, kjer dela zakonec, o višini prejetega posojila ali potrdila, da posojila ni prejel;
9. Udeleženec NOB potrdilo o udeležbi, ki ga izda referent za kadrovske posle v TOZD oziroma DE na podlagi uradnega vpisa v delovni knjigi.

Obrazec prošnje za posojila, kot izjave, da niste lastnik primerne stanovanja oziroma stanovanjskega objekta, dobite pri vseh referentih za kadrovske zadeve v vaših TOZD oziroma DE. V nje vpišite samo vaše zahtevane podatke.

Vsi delavci prosilci, ki so vložili prošnje za posojilo po natečaju v novembrskem HMEJARJU v letu 1977 in v letu 1978 in niso prejeli posojila, morajo svoje vloge le dopolniti s sedanjo fazo gradnje.

Vse interesente opozarjamo, da vloge, ki ne bodo vsebovale vseh zahtevanih podatkov in potrdil, komisija za družbeni standard ne bo obravnavala, prav tako tudi ne prošelj, ki bodo prispele po objavljenem roku.

Posojila bo možno koristiti takoj po 1. 1. 1979.

Komisija za družbeni standard
DS HMEZADA ŽALEC



Predsednik skupščine občine Zalec dipl. inž. Vlado Gorišek je pred dnevi podelil priznanja okrog štiridesetim javnim delavcem. Med njimi so bili tudi štirje naši. Minka Žilnik je prejela red zasluge za narod s srebrno zvezdo, Vlado Plaskan in Franc Špeglič red republike z bronastim vencem in Franc Žužej je prejel red republike s srebrnim vencem. Na fotografiji: Vlado Plaskan, pomočnik glavnega direktorja, prejema zaslužen priznanje.

Obiskal nas je predsednik Evropske gospodarske skupnosti

Na povabilo odbora Grupacije za hmelj pri Zvezni gospodarski zbornici in Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Slovenije je v ponedeljek, 18. 9. 1978 prispel na obisk predstavnik EGS g. Standring iz Bruslja, ki v komisiji EGS odgovarja za hmeljarstvo.

Namen obiska g. Standringa v Jugoslaviji je bil, da bi spoznal jugoslovansko hmeljarstvo, ki je s precejšnjim deležem — posebno slovensko hmeljarstvo — vključeno v sodelovanje pri izvozu hmelja na področja EGS. S tem v zvezi smo govorili o vrsti vprašanj, ki so se pojavila po objavi novih predpisov o pogojih za izvoz hmelja v države EGS iz tretjih držav.

G. Standring je bil v Sloveniji gost Poslovne skupnosti za hmeljarstvo Zalec. Obiskal je tudi Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo v Zalcu, Hmeljno komisijo za Slovenijo in Hmeljarski muzej v Zalcu.

G. Standringa je zanimala organiziranost našega hmeljarstva, stopnja razvoja tehnologije posebno pa organizacija in problematika prodaje ter izvoza hmelja. V razgovorih o položaju na svetovnem hmeljskem trgu v bližnji bodočnosti smo ugotovili, da bo zmanjšanje površin hmeljišč na svetu ugodno vplivalo na bodoči razvoj trga in cen. Manjše povečanje površin v nekaterih državah tega ugodnega razvoja verjetno ne bo moglo ogroziti. Gotovo pa je, da dosedanje zmanjšanje površin ne zagotavlja, da ne bi lahko izredno ugodna svetovna letina hmelja poslabšala položaj na svetovnem trgu.

Po obisku v Sloveniji je g. Standring obiskal še hmeljarsko področje Vojvodine in 22. 9. zaključil obisk v Jugoslaviji.

L. Č.

NOVA SAMOPOSTREŽNICA

Trgovine v okviru naše delovne organizacije počasi le spreminjajo svoj izgled. V zadnjih letih je marsikatera neugledna in na videz neurejena trgovina naših temeljnih organizacij doživela adaptacijo in tako ustvarila prijetnejše okolje za nakupe, pa tudi preglednejša je postala za kupca.

Zadnjo takšno pridobitev je zabeležila TOZD Ilirska Bistrica, ki je 19. avgusta odprla novo Samopostrežno trgovino. Površina prodajnega prostora je 100 m², predviden mesečni promet pa naj bi bil 1,5 milijona dinarjev. Na prodajnih policah te trgovine so živila, posebej je urejen oddelek za prodajo mesnin, seveda pa imajo tudi najnujnejše gospodinske potrebščine, ki so postale itak sestavni del zaloga samopostrežnic.

TOZD Ilirska Bistrica ima v okviru svoje maloprodaje 18 trgovskih lokalov, od tega precej mesnic, nekaj klasičnih trgovin z živili in gospodinskimi potrebščinami, medtem ko je bila samopostrežna trgovina v Ilirski Bistrici doslej le ena z oznako TOZD Ilirska Bistrica. Te dni se ji pridružuje druga.

F. M.

POSLOVNA SKUPNOST ZA HMELJARSTVO

Osební dohodki pri spravljánju hmelja 1978

	Predlog
Obiranje ročno	7,50
(novi nasadi — prvoletniki)	9,00
organizacija obiralcev	50,00
Delavci na njivi	
rezanje trt na tleh	18,00
trganje in poravnavanje	21,00
pobiranje panog in čiščenje omrežja	18,00
Delavci pri obiralnih strojih	
obešanje trt na obiralni stroj	20,00
predobiranje	15,00
ravnanje trt pred glavnim obiralcem	15,00
odpenjanje trt	15,50
pobiranje dolgih panog — prva valčna	16,50
delo pri avtomatskem obiralcu	16,00
prebiranje neobranih panog — druga valčna	15,00
prebiranje hmelja na traku	15,00
rezanje trt s trtozrnico	18,00
odvoz hmelja in odpadkov — ročno prenašanje	17,50
Delavci pri sušenju hmelja	
peči s podpihom	
glavni sušaci 7—9 komor	22,20
5—7 komor	21,60
4—3 komore	20,40
do 2 komori	19,70
Kurjači	
kurjenje peči Pekalo po kom.	9,30
ostali delavci pri sušenju	18,50
transport svežega hmelja	17,50
basanje ročno in s hunidifikatorjem	17,50
skupinovodje na 200 obiralcev	180—240
kuharice	17,50
najeti traktoristi	25,00
najeti mehaniki	40,00
hrana 3 škafe	27,00
V KOOPERACIJI (pri kooperantih)	
Obiranje izven strojnih skupnosti:	
Wolf 220	400 din/h
Wolf 280	500 din/h
Allaey 1/2	400 din/h
Bruf BL 250	500 din/h
Bruf BB 1200	1.100 din/h



Hmezad Zalec, TOZD kmetijstvo Šempeter in njena DE govedoreja sta se lani odločili na osnovi velikih potreb zgraditi vzrejališče za plemenske telice. Tako je pozno jeseni SGP Hrastnik pričelo pod starimi hlevi na Žovneku obsežna pripravljajna in zemeljska dela. V dokaj slabih razmerah so težki buldožerji prerili nad 30.000 kubičnih metrov zemlje. Gradbinci pa so že pripravljali vse za temelje dveh hlevov. Danes oba hleva služita namenu in sta zgrajena po najnovejših principih za vzrejo plemenskih telic. Slavnostno je bilo celotno vzrejališče izročeno namenu zadnjega avgusta letos. V novih hlevih je 600 telic, v starih pa okrog sto. Tako bo tudi v bodoče v vzrejališču okrog 700 telic od 5 mesecev starosti do 7. meseca brejosti, ko se vračajo nazaj na farme za remont osnovne črede. Vzrejališče je v polnem obratovanju.

Foto Vy

IZŠEL JE IV. SAVINJSKI ZBORNİK

Kulturna skupnost Žalec se je pred dvajsetimi leti odločila izdajati občasno — približno vsakih pet let — publikacijo Savinjski zbornik. Tako je po dokaj razgibanem obdobju zadnjih let izdala letos četrto številko zbornika, ki na 400 straneh prinaša pestro branje.

Naj navedem le del pomembnih naslovov iz vsebine: Dr. Vasilij Melik »110 let žalskega tabora«, Emil Lajh »Vloga komunistov pri organiziranju ljudsko-frontnega gibanja v Sponji Savinjski dolini v obdobju I. konference KPS v Šmiglovi zidanici«, Jože Jan »Občina Žalec in njen družbenoekonomski razvoj po letu 1974«, Milan Natek »Regionalne razlike v razslojenosti kmetijskega prebivalstva Spodnje Savinjske doline«, Bela Bukvič »Aplikativne mikrorajonske raziskave podtalnice v Spodnji Savinjski dolini«, Jaka Slokan »Hmeljska kronika«, Tone Kolšek »Žovneško gospostvo v luči urbarja iz leta 1550«, Rozika Kobale »Pevski zbori in godbe na pihala«, Vlado Novak »Fran Roš v savinjski krajini«... Poleg navedenih še številni avtorji pišejo o zanimivostih z raznih področij našega življenja, pesniki, pisatelji in slikarji pa pestrijo zbornik z novjšimi stvaritvami.

Zbornik je vezan v tako modro platno, kot je bila Savinja nekoč. Tiskal ga je AERO, TOZD grafika v 1.500 izvodih. Cena je 150 dinarjev in je izšel pred glavno proslavo 110-letnice žalskega tabora.

Vili Vybihal

Hmeljska princesa

Avgustovsko sonce je razsipalo popoldanske žarke po širnih, temno zelenih hmeljskih nasadih. Razgonov Tone je pokal z bičem in priganjal konja. Dolgi lojtrski voz je bil obit z deskami. Tone se je oziral po hmeljiščih in z rahlo priprtimi očmi mrmral predse.

»Lepa je letos savinjska roža. Dobro je obrodila.«

Pogledal je v sonce, pogledal na uro in švrknil z bičem.

Konja sta zagalopirala v Žalec. Nekje pri Celju je piskala sirena. Vlak z obiralci bo vsak čas tu.

Tone je skočil z voza, prijel konja pri glavi in počasi zavozil tik postajnega poslopja. Tudi drugi so že bili tam. In ko so zagledali Razgonovega Toneta, so ga spraševali.

»Kaj pa ti, Tona, boš letos imel same »stare«?

»Pisale so. Menda bodo prišle,« je odgovoril Tone. »In nekaj novih tudi pride.«

Nekdo se je pošalil.

»Preklete, šestnajste nikar ne vlačijo k hiši!«

»Taka bi ti še glavo zmešala!« pristavi drug.

»Kaj glavo?« se zareži tretji. »Srček bi mu pregriznila, k njemu v posteljo bi zlezla!«

Vlak je prisopihal na postajo in ustavil. Iz njega se je razlila pisana mavrica rut, klobukov in novih obrazov. Sliši se desetero narečij. Potem klicanje, mahanje z rokami in spet klicanje. Obiravci hmelja se zbirajo v skupine. Nekaj skupin je našlo gospodarja. Lezejo na voz, posedejo in oglašajo se pesem. Tudi k Tonetovemu vozu pride večja skupina. Stara Mina, ki že dvajset let zbira po obsoteljskih krajih pridne dekle, seže Tonetu v roko in ga pozdravi.

»Dober dan, Tonček! Pa smo spet tu. Letos nas je nekaj več. Saj je mama tako pisala. Le pogled dobro, 'blago' sem ti pripravila.«

Tone je obiravke povabil na voz, nato je počil z bičem, da sta konja krepko potegnili.

Stara Mina se je tiščala k Tonetu in mu kar naprej čebljala. Tone jo je poslušal in skrivaj opazoval nove obraze. Najbolj mu je ostala v očeh mlada in živahna črnolaska. Smejala se je, da je kazala lepe zobe, in švrkala z lepimi, temno modrimi očmi. Mina je opazila Tonetov pogled. Šepnila mu je:

»Tista nova in čedna je naša Martica. Pri nas ji pravijo princeska. Kmečka hči je in navihana, da se naši fantje kar tepejo za njo.«

Minili so trije dnevi. Sonce je kar naprej sijalo in obiranje je šlo nemoteno naprej. Tone pa si te nove obiravke, ki so jo vsi klicali kar princeska, ni in ni mogel nagledati. Večkrat je postal kraj nje in ji hudomušno mežikal.

»Princeska, koliko mernikov bo danes?«

»Če bi vi lepo, človeško merili, bi jih bilo osemnajst, tako pa jih niti petnajst ne bo!« je odgovorila obiravka Martica in pošvrkala s temno modrimi očmi.

Tonetu je bilo hudo pri srcu, ker je oče res pregrobo sipal v mernike. Večkrat mu je to že sam očital, pa ga je oče zavrnil:

»Fant, jezik za zobe! V tem je čisti dobiček!«

»Bom pa danes malo več sadjevca princes!« se je opravičeval Tone, pri tem pa mislil na »oster« pogovor z očetom.

»Kaj pijača!« je princeska zamahnila z roko. »Obiravci smo tudi z vodo zadovoljni. Samo da bi hrano boljše pripravili.«

Tako je rekla lepa obiravka in spet so se drobne ročice zapletle v smaragdno zelene kobule.

Še tisti večer se je Tone obregnil na mater in očeta. Očital jima je, da pač preslabo ravna z obiravci; sicer se zna zgoditi, da jih pozneje sploh ne bodo dobili. Pa sta ga zavrnila.

»Seveda si se pač zazijal v tisto »princeso« in zato tako modrijaniš! Pusti to njihovo čvekanje. Raje si zapomni pregovor: Kamen na kamen palača, zrno na zrno pogača!«

»Pri tem pa moramo misliti tudi na druge ljudi!« je vzkipeł Razgonov Tone.

Oče pa ga je s pestjo potrkal po čelu.

»Tako misliš ti, ki imaš pri svojih dvajsetih letih pretentano zeleno možgane!«

»In tisto princesko si kar lepo iz glave izbij!« je pridajala še mati.

Tone pa ni odnehal. Drevakova Marta iz obsoteljskih krajev se mu je tako vsadila v srce, da je zagorela prava ljubezen, ljubezen, ki ne pozna meja.

Čez tri leta sta se vzela, seveda z velikim protestom Tonetovih staršev in temeljito podporo sorodnikov, ki so Toneta hrabrilili:

»Pa je res princeska!«

Danes je Marta cenjena in vsega spoštovanja vredna savinjska kmetica. Tudi s tasom in taščo so računali že zdavnaj poravnani. Tone se v družbi prav rad pohvali:

»Marta je moja in samo moja hmeljska princesa!«

Drago Kumer

KO SE IŠČEŠ

Vsakdo se rad vrača iskat spomine v rodni kraj. Potoček, ki je žuborel, drevo z najslajšimi hruškami, vse se prepleta z besedo nekoč. V njej iščeš kar odnaša čas. Žanjice, ki so ob svitu pozdravljale dan s pesmijo. Kruh s prijateljskim domačim vonjem, ki se je širil po hišah. In vrisk koscev med svežo, rošno travo.

Najbolj pa mi je pri srcu hiša z velikim gospodarskim poslopjem in seveda sušilnico za hmelj zraven. V njem sva midve s prijateljico Berto imeli svoj raj. Včasih so ga zmotili domači, toda naju, ki sva bolj slabo slišali ni dosti motilo.

Želeli sva si punčko. Tako veliko, da bi ji pristajale obleke, skrbno poravnane v veliki omari. Tja jih je shranila Bertina mama. Skrbna žena, ki je dala življenje šestim otrokom. Veliko pretrpela, vendar ostala trdna na tej prekleti in ljubljeni grudi, kamor je vložila ves svoj trud.

Ne vem več, kje sva pohajkovali, ko sva se ustavili ob bližnji kapeli z lesenim kipom sv. Jurija na konju, a berač ob njem je bil kot naš lašč za naju. V prvem grmovlju sva se odločili za veliko tatvino. Da bi bilo treba obleči siromaka, sva vedeli obe, samo nobena ni hotela iti po njega. Končno sva se zedinili, da bova krivi obe — tista, ki ga bo rešila in ona, ki bo stržila. Proti večeru sva ga pretihotapili domov.

V hmeljskem košu tik pod streho sva mu poiskali miren kotiček. Oblekle sva ga kot se spodobi in tudi brez kape ni ostal. Vsak dan sva hodili občudovat najino skrivnost. Toda ne dolgo. Prišli so krovci in odkrili najinega »dojenčka«. To je bilo smeha in šal še dolgo pozneje. Seveda je romal nazaj kamor je spadal.

Da, še ptič se vrača... Ko zadihajo tisti čisti zrak, se ti v dušo naseli mir.

Našle so ga tudi vse tiste zgarane kmečke ženice, ki so tako upale in verovali, v zemlji, ki je bila in bo samo njihova. Morda pogrešam samo njih, ko je utihnila tista lepa, preprosta pesem.

M. Č.



Vlažen, mrzel Luka, kmalu sneg prikuka.

Je vinotok lep in gorak, za kmeta je dober korak; vse poljske pridelke pospravi, za zimo si drva pripravi.



REKLA

Kdor si z lažjo utira pot, mora računati s tem, da bo naletel na oviro, ki jo bo postavila resnica.

Najhujše maščevanje zadene tistega, ki je povedal resnico krivičniku v obraz.

Kdor ni okusil krivice, ne zna ocenjevati njenih povzročiteljev.

Napake drugih so vedno zabavne.

HUDA BOLEZEN

— Pravite, da slišite glasove tudi, ko ni kogar ne vidite?

— Da, tovariš doktor!

— In kdaj se vam to dogaja?

— Ko telefoniram!

PARADOKS

— Čudno, tako nizko plačo imate v kmetijstvu, pa lahko živite!

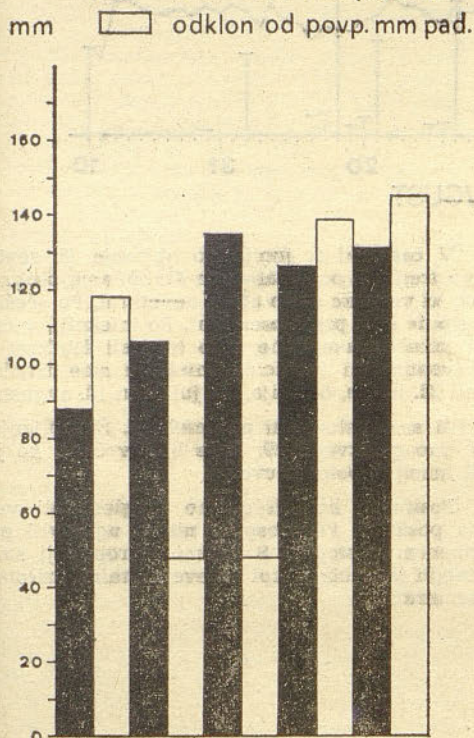
— Saj prav zato smo vsega sit!



Primernost »Češke metode« za prognozo za škropljenje proti peronospori na hmelju v Sloveniji

LEGENDA:

- povp. 1951–1971 mm pad.
- leto 1977 mm padavin
- odklon od povp. mm pad.



Prav tako, kot v vseh hmeljarskih področjih Evrope, je tudi v Češki peronospora na hmelju ekonomsko važna bolezen. Proti njej tretirajo hmeljišča 6–8 krat. Da bi škropljenje omejili in bolj usmerjeno tretirali, so (Pejml, Petrlik, 1967) razvili metodo, po kateri ugotavljajo pogoje za razvoj peronospore. Na osnovi te izvajajo škropljenja. Po empirično dobljeni formuli, z analizo peronospornih in neperonospornih let, izračunajo indeks:

$$I = \frac{100 + [10(t - 15)] + 2(R - 60) + r}{S}$$

- t = temperatura
- R = relativna zračna vlaga
- r = količina padavin
- S = število dni brez dežja

V tej formuli so zajeti najvažnejši meteorološki dejavniki: relativna zračna vlaga, količina vlage, količina padavin in temperatura. Sušna obdobja upoštevajo tako da imenovalec delijo s S, kar pomeni število dni brez dežja. Indeks seštevajo zaporedno za dobo 5 dni, s čimer upoštevajo inkubacijski čas. Če znaša število točk 0–500 (A), ni nevarnosti zaradi peronospore, če je indeks 500–1.000 (B) pomeni, da se peronospora ugodno razvija. Čim večje je število točk, tem boljši so pogoji za razvoj peronospore. Če znaša število preko 1.000 (C), so pogoji za razvoj peronospore izredno ugodni.

2 METODIKA

V pogojih Savinjske doline smo preiskovali uspešnost te metode, ter jo primerjali s klasično, ki je veljavna za sorto atlas, to je škrop-

ljenje na 8–10 dni in metodo, kjer smo ugotavljali infekcijo in hmeljišče tretirali v času inkubacijske dobe. Za Savinjsko dolino znaša ca. 6–8 dni, če so pogoji za razvoj peronospore ugodni.

2.1 Za leto 1975, 1976 in 1977 smo za mesece junij, julij in avgust izračunali indekse po omenjeni formuli, narisali krivuljo in jih analizirali, če odgovarjajo resničnemu razvoju peronospore v teh letih. Za ta leta imamo krivulje razvoja peronospore v neškropljenem nasadu ter ulov spor v zraku.

2.2 Leta 1977, smo po tej metodi poskusno tretirali hmeljišče v Gotovljah. Vremenske podatke smo koristili z meteorološke postaje pri IHP, ki je oddaljena od nasada ca. 1 km. Nasad je posajen (6. leto) s sorto atlas, ki je razmeroma občutljiva proti peronospori in zahteva 12–14 tretiranj s fungicidi.

Poizkušali smo naslednje postopke:

- škropljenje po klasičnem programu (na 8–10 dni), ki velja za sorto atlas
- metoda po Petrliku in Pejmlu (»češka metoda«)
- škropljenje po ugotovljeni infekciji, v času inkubacijske dobe

Vsa škropljenja smo izvedli s kontaktnimi fungicidi (antracol 0,2 % in cuprablau 0,3 % v času cvetenja). Škropljenju od cvetenja dalje, smo dodali cosan proti pepelasti plesni ter 6. avgusta insekticid proti ušem. Infekcije smo izračunali po matematičnem modelu (Poročilo za RSS, 1977).

Velikost parcel je bila 7 vrst po 160 rastlin. Tretirali smo s pršilnikom Mayers, poraba škropiva od 1.000–2.500 l vode na ha. Vso hmeljišče je bilo do 10. junija redno škropljeno po škroplnem programu za sorto atlas.

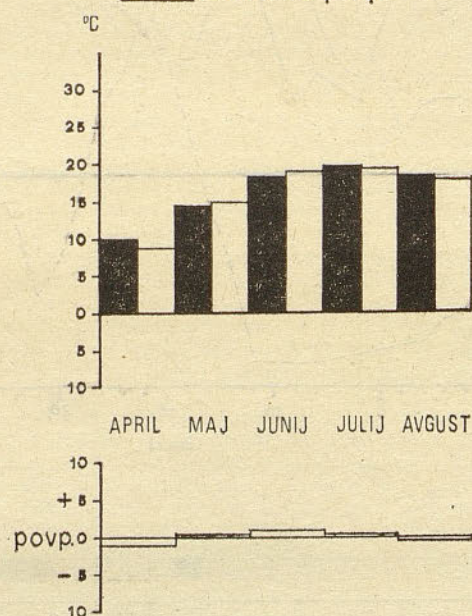
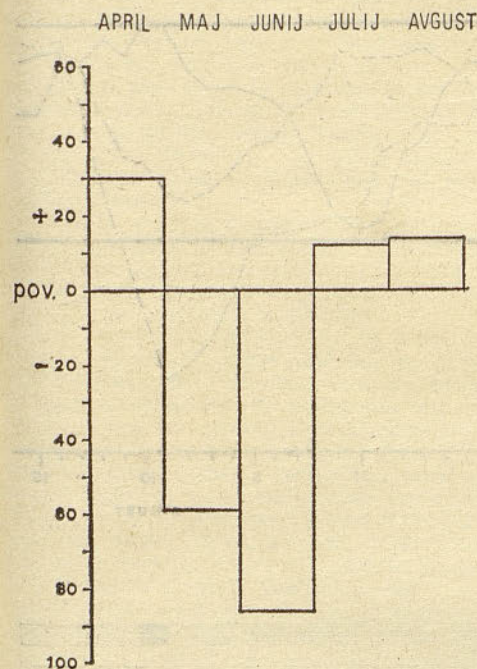
Hmeljišče smo pregledali enkrat na teden.

Na meteorološki postaji v Žalcu smo ugotovili v letu 1977, v času vegetacije naslednje vremenske razmere. Prvi dve dekadi aprila sta bili hladni, saj je bila temperatura v drugi dekadi za $-3,26^{\circ}\text{C}$ pod dolgoletnim povprečjem. Tretja dekada je bila toplejša za $+1,88^{\circ}\text{C}$. Padavin je bilo nekoliko več kot znaša dolgoletno povprečje. Temperatura v maju je bila $+0,49^{\circ}\text{C}$ nad dolgoletnim povprečjem. Padavin je bilo zelo malo. V tem mesecu je primanjkovalo 62,1 mm dežja. Tudi junij je bil za $+1,09^{\circ}\text{C}$ toplejši. Padavin je bilo malo. Padlo je 88 mm manj dežja, kot znaša dolgoletno povprečje. Temperature v juliju in avgustu so se gibale v mejah normale. Padavin je bilo v avgustu 17,9 mm več kot znaša dolgoletno povprečje.

V času vegetacije je primanjkovalo 90,7 mm padavin. Povprečna temperatura pa se je gibala v mejah normale (grafikon 4, 5, 6).

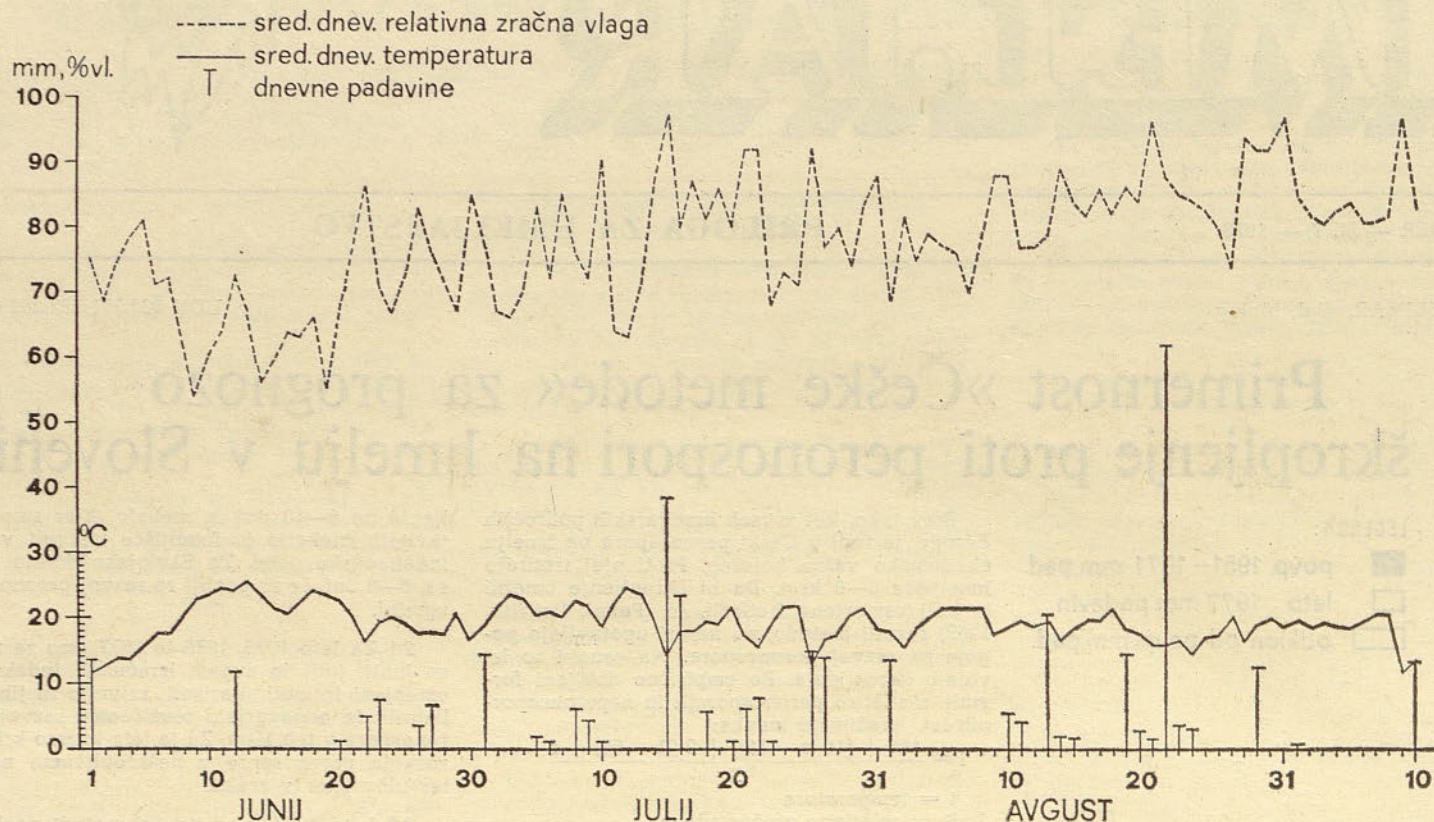
LEGENDA:

- povprečje 1951–1971 $^{\circ}\text{C}$
- leto 1977 $^{\circ}\text{C}$
- odklon od povp. $^{\circ}\text{C}$



GRAFIKON VREMENSKI POGOJI OD 1.6. DO 10.9. 1977

LEGENDA:



3 REZULTATI

V letu 1975 so bili pogoji za razvoj peronosporo zelo ugodni vso vegetacijsko dobo. Temu primeren je bil pojav peronosporo. Hmelj, posebno občutljive sorte, je bilo potrebno tretirati neprestano. Če pogledamo krivuljo vidimo, da se giblje v aktivnem območju skoro vso vegetacijsko dobo. Po »češki metodi« bi morali tretirati redno na 8–10 dni, posebno, če upoštevamo, da so bili pogoji za razvoj peronosporo, v mesecu juniju zelo ugodni. Tako predpostavljamo, da je krivulja odgovarjala dejanskemu razvoju peronosporo v letu 1975.

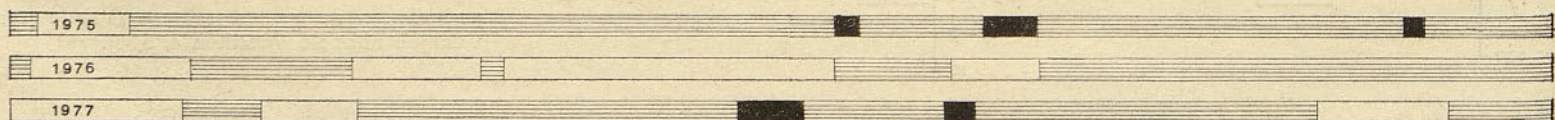
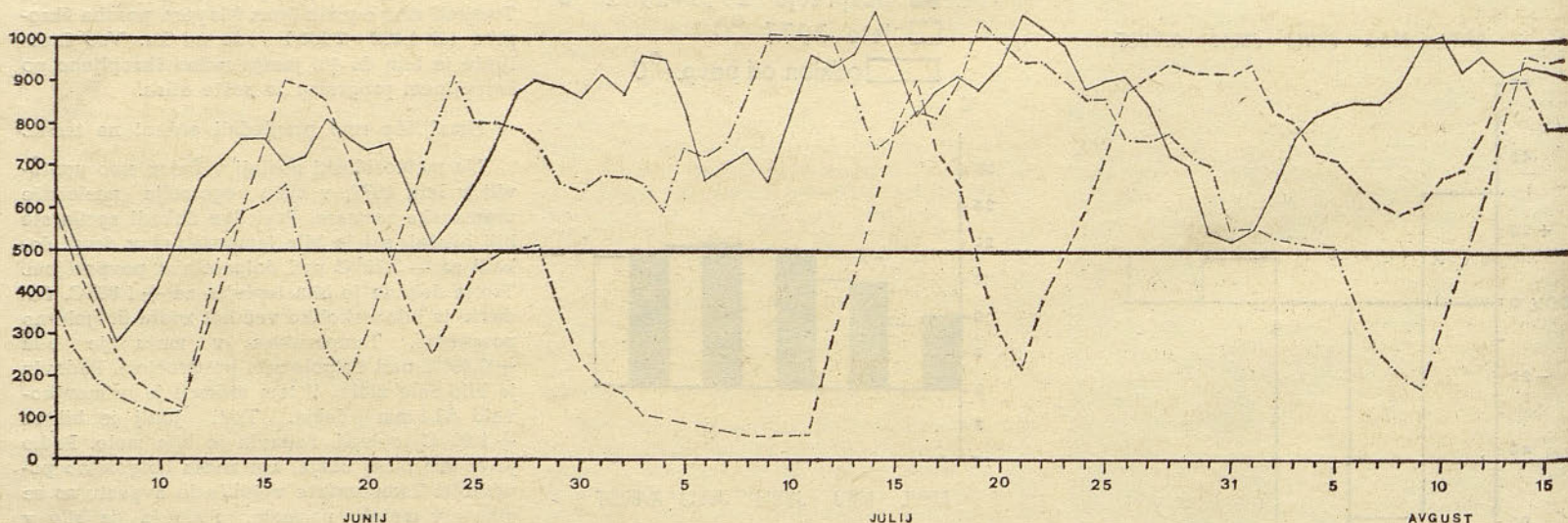
Zanimivo je primerjati leti 1976 in 1977. V resnici sta bili obe za razvoj peronosporo ne-

ugodni. Nekoliko bolj ugodno je bilo leto 1976, že zaradi tega, ker je bil začetni potencial glivice spomladi močnejši. V jeseni se je peronospora pojavila prej. Ulov spor pa je bil vso vegetacijsko dobo močnejši, kot leta 1977. V letu 1977, se je peronospora pojavila na storžkih šele 3. avgusta, v neškropljenem nasadu. Populacija spor je bila vse leto zelo nizka, ali pa sploh ni bilo. Po krivuljah sodeč pa naj bi bili pogoji za razvoj peronosporo v letu 1977 ugodnejši kot leta 1976. Peronospora naj bi bila od 21. junija do 5. avgusta neprestano v aktivni fazi. Tako bi morali v tem času neprestano škropiti. Krivulji veljata za leti 1975 in 1976. Za leto 1977 pa krivulja ne odgovarja resničnemu stanju peronosporo v Sloveniji.

V času od 5. junija do obiranja (6. sept.) smo tretirali, po ustaljenem škroplilnem programu, ki velja za sorto atlas, devetkrat. Po »češki metodi« smo pršli osemkrat. Po infekciji, v času inkubacijske dobe, smo tretirali štirikrat s preventivnimi fungicidi. Infekcije smo izračunali 22. junija, 6. julija, 26. julija in 14. avgusta.

Pršli smo nekaj dni po infekciji. Škropljenje, ki smo ga izvedli 29. 7. je bilo v času, ko je bil hmelj v polnem cvetju.

Poskusno hmeljišče smo pregledovali ves čas poskusa. Peronosporo nismo ugotovili pri nobenem postopku. S štirimi škropljenji smo dosegli isti učinek kot z devetkratnim, oziroma osemkratnim.



Problematika vodil pri pridelovanju hmelja

Milan VERONEK, mag. agr.

UDK 633.791:877.4

Za neposredno oporo hmelju na žičnicah, ki jo na kratko imenujemo vodila, se v deželah, ki pridelujejo hmelj, uporabljajo različni materiali. Na izbiro materiala, ki služi za oporo hmelja, vpliva več činiteljev, med pomembnejšimi pa sta prav gotovo klima in cena postavljene vodila.

V humidnih področjih, kjer so podnebne prilike bolj agresivne, je v preteklosti bila v rabi žica, v aridnih pa vrstica iz prirodnih vlaken. V zadnjem času prihaja v rabo v večjem obsegu tudi vrstica iz plastičnih mas, predvsem iz polipropilena. Polikpropilenska vrstica, ki jo uporabljamo tudi pri nas, je poleg cenenosti tudi trdnjša in kot opora veliko bolj zanesljiva. Ker ne podleže biološkemu razkroju, degradacija pod vplivom svetlobe oziroma UV žarkov pa je minimalna, prihaja v proizvodnji na določenih mestih do prevelikega kopičenja ostankov, ki motijo pridelovalni proces oziroma dražijo in povečujejo proizvodne stroške, pojavljajo pa se tudi kot navlaka v širšem okolju pridelovalnega področja.

Pri nas so se pojavili problemi ostankov vodil s spremembo tehnologije oziroma pri prehodu od ročnega na strojno obiranje, ko smo prenehali s sežiganjem hmeljevine. To se je stopnjevalo posebno že z uvedbo obiralnih strojev in slamoreznic znamke Wolf. Obiralnik stroja Wolf je skonstruiran tako, da se v njem nabirajo vlakna vrvice, zaradi česar se pri obiranju hmelj drobi ter je potrebno stroj pogostejše ustavljati in čistiti. Slamoreznica Wolf vrvice ne razreže, ampak jo le nagnete v večje šope, zaradi česar hmeljevina ni uporabna. Ker je prepletena z nerazrezano vrstico, jo hmeljarji odvažajo na črna odlagališča, s čemer onesnažujejo okolico. Del vrvice, s katero je vodilo vsako leto na novo vsidrano v bližini štora, ostane v zemlji in pride v orno plast le pri globokem oranju po krčenju hmeljišča, nekaj pa se je nabira tudi na žičnici, kjer je podvržena degradaciji in ne predstavlja večje ovire.

S problematiko vodil se je Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo začel intenzivneje in načrtno ukvarjati po letu 1960. Opravil je preizkuse več vrst različnih materialov za vodila. Namen teh poskusov in preizkusov je bil, najti vodilo, ki bo cenejše, kot opora pa zanesljivejše, za rastline primernejše in lažje za delo tleh so ovirali rez hmelja in podobno. Žica pa kot modrožarjena žica, ki je bila v rabi.

Standardna vodila iz modrožarjene žice Ø 1,0–1,4 mm so imela nekatere slabosti in sicer, da so povzročale ožige mladih poganjkov, rjavenje nosilnih žic žičnice, težave pri napeljavi vodil in rezanju hmeljevine, spravo ostankov pri sežiganju hmeljevine, ostanki v njej tudi omejen čas skladiščenja. Raba žice v hmeljiščih je onemogočala izkoriščanje trave ob hmeljiščih, tujki pri živini so bili pogosti. Zato se je pri iskanju novih materialov za vodila vključilo tudi vrvice, tedaj le iz prirodnih vlaken. Vrvce iz prirodnih vlaken pri nas brez impregnacije niso obdržale začetne trdnosti (hitre padec trdnosti, neenakomernost izdelave in veliko število padlih rastlin), impregnacija pa je vodila tako podražila, da vodila iz vrvic kljub številnim prednostim niso bila več ekonomsko interesantna.

Z uvedbo polipropilenske vrvice za hmelj 1969. leta (preizkusi so bili vpeljeni leta 1967 in 1968) so bile odpravljene nevedčnosti v zvezi z žico, ker pa so bila vodila iz polipropilene vrvice cenejša, se je ta hitro uveljavila.

Kljub številnim prednostim, ki jih je pri tedanji stari tehnologiji imela plastična vrstica za hmelj, poskusno delo pri reševanju problematike vodil ni prenehalo. Pri polipropilenski vrstici smo v prvi fazi najprej ugotavljali potrebno trdnost za različne vrste nasadov in vzgoje, v zadnjem času pa smo v okviru možnosti, ki smo jih imeli pri sodelovanju z dobaviteljem vrvice za hmelj TT Motvoz in platno iz Grosuplje, skušali doseči najoptimalnejšo fiksacijo — stabilizacijo vrvic, oziroma čim hitrejšo degradacijo ostankov vrvic po končani sezoni.

Sprememba tehnologije tj. načina obešanja vodil, uvedba strojnega obiranja, uvedba obiralnih strojev Wolf, uvedba slamoreznice Wolf k strojem Bruff in slabo ravnanje z vrstico in ostanki, je pripeljalo do stanja, ki nujno zahteva kompleksno obravnavanje in rešitev pro-

blema. Tako se danes srečujemo v glavnem z naslednjimi težavami:

— pri obešanju vrvice s stolpom, kjer delavci dosežejo večjo storilnost, delo ob vetrovnem vremenu ni dopustno, ker se vodila med seboj zmešajo in ovijejo na žično mrežo;

— pri strojnem obiranju ostankov hmeljevine z vodilom ne sežigamo več kot pri ročnem in se le ti kopičijo tam, kamor zrezano hmeljevino odvažamo, posebno če hmeljevina oziroma vrstica ni na kratko zrezana;

— pri obiralnih strojih Wolf, ki se sedaj pretežno uporabljajo, se vrstica nabira na obiralnih elementih obiralnika, posebno, če obiramo slabe in šibke ali prazne trte, kar ima za posledico drobljenje storžkov in večje izgube pridelka;

— slamoreznica Wolf je skonstruirana tako, da prereže vrstico le, če so rezila zelo precizno naravnana, sicer pa vrstico le gnete in jo v večjih ali manjših šopih pomeša z zrezano hmeljevino, tako da je kup ena sama velika gmota, ki ga je tudi z nakladalcem težko naložiti in odstraniti. Le redke siloreznice Wolf vrstico režejo na kratko;

— ostanki vrvice spodnjega dela hmeljevine ostanejo na njivi do obrezovanja hmelja spomladi, ko jih z obrezilnimi vred odstranijo. Le ti so dolgi tudi do 2 m in povežejo obrezline med seboj, da niso pripravne za kompostiranje kot poprej. Pri stari tehnologiji je predstavljala polipropilenska vrstica za hmelj veliko pridobitev, pri novi pa so k teži problema precej doprinesli pridelovalci sami, vsaj kar zadeva ostanke, ker so odstopali in še odstopajo od tehnologije, ki je veljala tudi za žico. Ostanke žice so odstranjevali v največji možni meri. Ostanke vrvice so posamezno manj nadležni kot žica, zato pa se jih tudi sčasoma več nabere in presežejo znosno mejo.

Problema vodil se verjetno ne bo dalo urediti v celoti in v krajšem času in ustrezno večini pridelovalcev. Prehod nazaj na žico bi sicer rešil problem napeljave vodil in strojnega obiranja, nekaj pomanjkljivosti pa je lastnih obema materialoma. Nekaj jih zadeva izključno žico, od katerih je verjetno najmanj sprejemljiv 2–2,7 krat višji strošek za vodilo (1.800 din za vrstico in ca. 3.800 din za žico za ha hmeljišča). Zaradi višjih stroškov se privatni sektor, ki svoje majhne površine pri napeljavi lažje obvlada in nima toliko težav z vetrom (takojšnje zasilno fiksiranje vrvice na tla), najbrž ne bo odločil ponovno za žico, kakor tudi ne tisti, ki vrstico napeljujejo ročno s palicami, če nimajo še drugih težav.

Nabiranje vrvice na obiralnih elementih strojev Wolf je močnejše na tistih strojih, kjer obirajo slab hmelj, oziroma bolj tanke in prazne trte, ki vrvice ne pokrivajo. Delno je nabiranje vrvice v obiralniku odvisno od sorte hmelja verjetno pa tudi od same vrvice. Pred leti, ko smo preizkušali fibrilirano vrstico, smo z opazovanjem ugotovili, da je bil obiralnik bolj čist. Za nadaljnje delo ni bilo finančnih sredstev, pozneje pa tudi ne vrvice te vrste. Verjetno pa so mogoče tudi izpopolnitve obiralnikov Wolf.

Problem ostankov vrvice v zrezani hmeljevini ni prisoten vsepovsod oziroma ne tam, kjer jo s hmeljevino vred zrežejo na kratko. Možno pa so še druge rešitve, separacija, sežiganje in podobno, zamenjava siloreznice in druge, česar pa se še nismo lotili.

Odstranjevanje ostankov vrvice, ki ostanejo s spodnjim delom hmeljevine na njivi ni problematično. Če hmeljevino požanjemo s srpom in ostanke sežigamo kot smo to izvajali pri žici, potem lahko obrezline kompostiramo. Pri tem se preostanek vrvice odstrani pri presejevanju komposta.

Nedvomno bi bila hmeljišča z vrstico tudi manj posuta, če bi pri uporabi ravnali z njo bolj gospodarno (podatki kažejo precej višjo porabo od izračunane za ca. 25% in če bi ostanke odstranjevali vsaj v tolikšni meri kot smo ostanke žice, ki so se prav tako kot vrvice največkrat znašli na robu krajine namesto na odpadu).

Smatramo, da se moramo pri reševanju problematike vodil zavedati dejstva, da z vrvicami iz prirodnih vlaken pri nas ne moremo računati, ker niso dovolj obstojne, že same po sebi brez

impregnacije, pa tudi predrage, da v sedanjem času lahko izbiramo le med polipropilensko vrstico in žico, ki smo jo že uporabljali, a smo jo zaradi pomanjkanja v celoti opustili. Ker rezultati preteklega in sedaj zastavljenega raziskovalnega dela v praksi v krajšem obdobju ne bodo bistveno vplivali na izboljšanje stanja glede problemov, ki jih je prinesla s seboj vrstica v novi tehnologiji in ker ni možnosti za nove materiale, se bo za reševanje le teh potrebno jasno opredeliti za vrsto vodila (žica ali vrstica pp), v obeh primerih pa vložiti nekaj sredstev za razvoj, vložiti več dela (višji pridelovalni stroški) in se disciplinirati do tehnologije, ne glede na vrsto vodila. Da bi se sedanje stanje prej popravilo oziroma izboljšalo, pa je nujno potrebno dopolniti in izpopolniti vse člene v verigi tehnologije, ob katere zadevajo vodila, sedaj konkretno polipropilenska vrstica.

ZAKLJUČKI S POSVETOVANJA O PROBLEMATIKI VODIL Z DNE 22. 6. 1978 NA INŠTITUTU ZA HMEJARSTVO IN PIVOVARSTVO ŽALEC

Na posvetovanju, ki ga je pripravil Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo je bila obravnavana problematika vodil iz polipropilenske vrvice. S prehodom na novo tehnologijo (napeljava vodil s stolpom, strojna rez, strojno obiranje) so se pri uporabi polipropilenske vrvice kot vodila pojavili v glavnem naslednji problemi:

1. Ostanke polipropilenske vrvice v hmeljišču, hmeljevini in okolju;

2. Težave pri strojnem mobiranju, zlasti s stroji WOLF in ALLAYS;

3. Napeljava vodil s stolpom ob vetrovnem vremenu.

Za odpravo pomanjkljivosti so bili sprejeti sklepi:

— problematiko vodil je potrebno obravnavati kompleksno,

— za vodilo hmelju se še nadalje uporablja polipropilenska vrstica, ker trenutno ni ustrežnejše rešitve,

— za oporo hmelju je treba pripraviti vodilo, pri katerem bodo pomanjkljivosti, ki so ugotovljene pri polipropilenski vrstici, odpravljene ali zmanjšane na znosno mejo. Za naloge se zadolži Inštitut (IHP), ki naj vodila tudi ovrednoti z ekonomskega stališča. Z ozirom na to, da omenjene raziskave zahtevajo določen čas, morajo uporabniki polipropilenske vrvice v prehodnem obdobju storiti na svojem področju dela vse, kar je v njihovi moči, da se bo stanje pri strojnem obiranju in glede ostankov vrvice v hmeljiščih, hmeljevini in okolju nemudoma popravilo in še:

Ad 1. Zato mora biti vrstica narezana na dolžino, ki ustreza višini žičnice, da se zmanjša poraba in prepreči prekomerno kopičenje vrvic v tleh.

Po fiziološkem dozorevanju rastlin hmelja (hmeljevine) je potrebno ostanke spodnjega dela hmeljevine na njivi porezati in sežgati, da ne zaidejo pri rezi hmelja med obrezline. Vse ostanke vrvic, ki se pojavijo pri napeljavi vodil, obdelavi hmeljišč, pri strojnem obiranju, pri trošenju hmeljevine, je nujno sproti odstranjevati in uničiti, da se ne vračajo znova v tehnološki proces pridelovanja hmelja.

Ad 2. Pred strojnim obiranjem mora biti izvršena temeljita in strokovno pravilno izvedena priprava obiralnikov in siloreznic za rezanje hmeljevine, pri obiranju hmelja pa je potrebno odstranjevati prazne vrvice ali konce vrvic, da ne zaidejo v stroj. Obiralnike je pravočasno čistiti, da ne bodo nastajale izgube pridelka zaradi drobljenj hmelja. Glede povečanih izgub je proučiti tudi možnost izboljšave obiralnika Wolf. Rezalnice hmeljevine je treba naravnati sproti, da bo vrstica v hmeljevini vedno zrezana na kratke kose.

Ad 3. Napeljava vodil polipropilenske vrvice s stolpa v vetrovnem vremenu ni mogoča, kar konico dela zelo zaostri zato bi se naj nadaljevalo z začetnim delom na izpopolnitvi naprave za napeljavo oziroma fiksiranje vodil.

Hmeljarji morajo pri reševanju problematike vodil in koriščenja rezultatov strokovnega dela v prihodnje pokazati več aktivnosti kot dosedaj.

Zap. št.	Škropljeno 8—10 dni	Po češki metodi	Škropljenje po infek. s upoštevanjem inkub. dobe	Ugotovljene infekcije
1.	15. 6.	15. 6.	—	—
2.	27. 6.	27. 6.	27. 6.	22. 6.
3.	6. 7.	6. 7.	7. 7.	6. 7.
4.	13. 7.	13. 7.	—	—
5.	20. 7.	20. 7.	—	—
6.	29. 7.	29. 7.	29. 7.	26. 7.
7.	5. 8.	—	—	—
8.	15. 8.	15. 8.	15. 8.	14. 8.
9.	24. 8.	24. 8.	—	—

Metodo, ki jo Čehi s pridom uporabljajo pri signalizaciji škropljenj proti peronospori na hmelju, v pogojih Slovenije v vseh letih ne odgovarja, zato za naše razmere ni primerna.

4 DISKUSIJA

Razvoj nekaterih bolezni, predvsem peronospor, je v veliki meri odvisen od meteoroloških dejavnikov. To se je pokazalo tudi pri peronospori na hmelju, ko smo ugotavljali kvantitativni odnos med meteorološkimi dejavniki in infekcijo. Pri tem smo ugotovili, da je možno z meteorološkimi dejavniki objasniti 50—75 % variacije (Dolinar, 1975). Biološki dejavniki pa so dobro dopolnili k meteorološkim informacijam. Pri takih boleznih je lažje osnovati dobro prognozo epidemij in signalizacijo škropljenj. Zgolj na meteoroloških dejavnikih sloni zelo uspešna negativna prognoza pojava krompirjeve plesni. Čehi (Pejml, Petrlik, 1967), so razvili metodo, s katero ugotavljajo pogoje za razvoj peronospor na hmelju izključno na osnovi meteoroloških podatkov. Po empirično dobljeni formuli, z analizo peronospornih in neperonospornih let, izračunajo indeks, ki kaže, kakšni so pogoji za razvoj peronospor. Če znaša indeks preko 500, pomeni, da so pogoji

za razvoj peronospor ugodni ali, da je peronospora v »aktivnem področju«.

Preizkusili smo njihovo metodo v pogojih Slovenije tako, da smo analizirali leta 1975, 1976 in 1977 ter ugotavljali ali krivulje ponazarjajo pogoje za razvoj peronospor, ki so v resnici vladali v tem času. Obenem pa smo v letu 1977, po tej metodi poskusno tretirali hmeljišče. Metodo smo primerjali z že ustaljeno, to je škropljenje na 8—10 dni in z že staro metodo, ki velja za peronosporo na vinski trti, to je škropljenje po infekciji, v času inkubacijske dobe. Le infekcije smo izračunali po modelu. Model pa smo sestavili na osnovi poizkusov, kjer smo ugotavljali kvantitativni odnos med biometeorološkimi dejavniki in infekcijo.

V letu 1975 so bili pogoji za razvoj peronospor zelo ugodni. Bila so potrebna vsa vegetacijsko doba neprestana škropljenja, kar ponazarja tudi krivulja za to leto. Leti 1976 in 1977 sta bili pravo nasprotje prejšnjega. Pogoji za razvoj peronospor so bili neugodni, posebno v mesecu juniju. Po naših izkušnjah je odločujoč prav mesec junij, kako se bo peronospora razvijala dalje. Krivulja nam pa kaže prav nasprotno. Tako predpostavljamo, da krivulja ponazarja dejansko stanje tudi v letu

1976, za leto 1977 pa ne odgovarja, kar se je pokazalo v poizkusu, ko smo pretirano škropili.

Skušali bomo analizirati iz kakšnih razlogov krivulja za leto 1977 ni odgovarjala. Za mesec junij 1977 je značilno, da je bilo malo dežja (— 62 mm). Bilo je osem deževnih dni. Vendar je v teh padlo le po nekaj mm (13,3 mm; 0,2 mm; 11,8 mm; 0,7 mm; 4,9 mm; 7,2 mm; 3,3 mm; 6,6 mm). Ta dež je bil kratkotrajen, v obliki ploh. Tako je trajal 6. junija le 10 minut. V formuli je imenovalc S, ki pomeni število dni brez dežja. Ne glede nato kako dolgo dežuje, se šteje dan kot deževen in se imenovalc zmanjša, s čimer se količnik-indeks poveča. Zaradi tega kaže krivulja kot, da bi bila peronospora ves čas v aktivni coni. Dobro dopolnilo k tej metodi bi bilo zasledovanje populacije spor v zraku. Metodo so v zadnjem času dopolnili tako, da pregledajo po 50 listov v nasadu, če so na njih sporangiji. Vemo pa, da so spore v zraku prisotne ne glede nato ali jih na hmelju v nasadu najdemo ali ne. V tem letu smo ugotovili, da v pogojih Slovenije le vplivajo na jakost infekcije. Po drugi strani pa so nek pokazatelj biološkega potenciala glivice.

Omenjene pomanjkljivosti pri metodi, ki jo uporabljajo češki hmeljarji so se v pogojih Slovenije pokazale v letu 1977, saj smo izvedli 50 % škropljenj preveč. Izvedli smo osem škropljenj, dosegli pa smo isti učinek s štirimi škropljenji, s kontaktnimi fungicidi, ko smo tretirali v času inkubacije. Vendar pa smo po tej »češki metodi« izvedli eno škropljenje manj, kot po klasični, to je na 8—10 dni.

5 SKLEP

Preizkusili smo »češko metodo« ki jo uporabljajo za signalizacijo škropljenj proti peronospori na hmelju. Ugotovili smo, da za pogoje Slovenije ni primerna.

Dragica KRALJ, mag. agr.

UDK 633.791:631.531

Žlahtnjenje in vključevanje novih sort v proizvodnjo hmelja

Uvajanje novih sort v proizvodnjo in vzdrževanje sortne čistosti je stična točka med žlahtnjenjem hmelja, ki se odvija na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo in delom selekcionistov in drugih strokovnjakov, ki so vključeni v proizvodnjo. Hmeljski sortni izbor bomo povečali s pogoji, da sodelujejo vsi selekcionisti v pridelovalci v naslednjem:

- da očistimo pred obnovo hmeljišča zemljišče od ostankov rastlin od predhodne sorte;
- da s premeno izboljšamo strukturo tal;
- da obnovljamo hmeljišče z ukoreninjenimi sadikami;

— da v prijavljenih nasadih za priznanje matičnih hmeljišč izvajamo negativno selekcijo 4-krat letno;

— da preverimo pristnost in čistost sortnih matičnih nasadov, ki so že v registru ter neprimerne izločimo.

V septembru smo povabili hmeljarske tehnologe na Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo z namenom, da jih seznanimo s problematiko žlahtnjenja hmelja. Oziraje se na dano situacijo, ki je pogojena s stanjem na svetovnem hmeljskem trgu, smo dolžni podpreti domače hmeljarstvo s kvalitetnim sortnim izborom. V raznih hmeljarskih deželah so vzgojili zadnja leta mnogo sort z veliko količino grenčičnih smol, a sočasno neprijetno aromo. To stanje je povzročilo delitev sort v skupino z veliko količino smol in neprijetno aromo ter v skupino sort z malo količino smol in žlahtno hmeljsko aromo. Naših A-sort ne opredeljujemo v nobeno od omenjenih skupin, ker imajo poleg velike količine smol tudi prijetno, evropsko aromo.

Z introdukcijo tujih sort v naše ekološke pogoje nismo želi zadovoljivih rezultatov, ker sorte z dobrimi agronomskimi lastnostmi niso

sočasno sprejemljive za hmeljni trg zaradi nezadovoljive kvalitete.

Nadaljevanje našega žlahtniteljskega programa temelji na dobri kvaliteti, poleg že pridobljenih lastnosti, ki se odražajo v A-sortah, še na veliki adaptivnosti in rezistenci na bolezni in škodljivce. Potreben je širok izbor osnovnega materiala z veliko genetsko variabilnostjo, med katerim iščemo nosilce genov željenih lastnosti in jih z različnimi metodami vključujemo v nove organizme.

Oziraje se na gospodarsko vrednost odbere izmed 10.000 vzgojenih genotipov v vsakem letu superiornosti, jih klonsko razmnožimo ter ponovno preverimo zanesljivost lastnosti zaradi katerih smo jih odbrali. Po končanem testiranju oblike razmnožimo, prijavimo za uradno preizkušnjo in v potrditev za novo sorto.

Vzgoja vsake nove sorte traja od 10—20 let, svoj genetski potencial pa razvije do popolnosti šele takrat, ko se adaptira in ko hmeljarji spoznajo njene specifičnosti ter ji prilagodijo tehnologijo pridelovanja.

Uvajanje novih sort v proizvodnjo in vzdrževanje sortne čistosti hmeljišč je stična točka med žlahtnjenjem, ki se odvija na Inštitutu in delom selekcionistov in drugih strokovnjakov, ki so vključeni v proizvodnjo. Trenutno imamo v pripravljenosti nekaj novih genotipov, ki so v letošnjem letu dokončno preizkušeni na uradnem nivoju in predvidevamo, da bodo v letu 1979 priznani za sorte. Na nižji stopnji selekcije imamo že več razmnoženih genotipov, ki kažejo na večjo ekonomsko zmogljivost in večjo primernost za pridelovanje kot doslej gojene sorte. V perspektivi bomo zvečali sortni izbor, sočasno pa bodo nastale težave v zvezi

z vzdrževanjem sortno čistih hmeljišč. Po daljši razpravi smo zaključili, da je nujno pri premeni poskrbeti za izboljšanje strukture tal ter s pomočjo herbicidov odstraniti vse ostanke rastlin prethodne sorte. Hmeljišče bi smeli obnoviti z novo sorto šele v dobro založeno, strukturno zemljo ter zanesljivo očiščeno od ostankov rastlin predhodnega hmelja.

Nova hmeljišča bi zasnovali samo s sajenjem ukoreninjenih sadik, ter bi s tem sočasno zagotovili strnjeno novoga hmeljišča ter bi podaljšali tudi trajanje premene za eno dragoceno leto.

Pridelovanje sadik je urejeno z zakonom iz leta 1974 in predpisuje metodiko priznavanja matičnih rastlin in predelovanja sadik v matičnih nasadih. Po zakonu je po dveh letih negativne selekcije možno priznati hmeljišče kot matično, če je usklajeno s predpisanimi pogoji. Žal smo ugotovili, da pri dosedanji metodi dela podaljšujemo čas priznavanja in s tem veljavnost hmeljišča za nabiranje sadik, ki zapade po desetih letih starosti.

Sklenili smo, da bodo selekcionisti najmanj štirikrat letno pregledali hmeljišče in izločili nesortne primese. V matičnih nasadih, ki so že v registru, bodo strokovni kontrolorji za pridelovanje izločili sortno nečista hmeljišča v kolikor jih ne bodo pridelovalci predhodno očistili s pomočjo negativne selekcije.

Le pri doslednem upoštevanju omenjenih zaključkov se lahko izognemo nepopravljivi gospodarski škodi, ki bi nastala z mešanjem sort pri večjem izboru kot smo ga bili doslej navajeni.